

30349 వ తి ది న ము వ క టి ం వ (బ. దు ను.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 5-వ తేది మంగళవారము No. 181

సంపుటము ౯

కుండా తి వా మ క టి ం వ త్రి క ము, భాద్రపదమాస శుద్ధ చతుర్థి కం.

సంచిక ౧౩౧

అమృతాంజనము అన్ని

నొప్పలకు వంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

పు న మ యి న మ ం దు

చ క్క- ని డ బ్బీ తో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 వ తి యి ం ట ను ం డ ద గి న ది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దనూదినిగల మాయమందుగాదు. నకలుమందులవలన మోసముగలుగును. కంఠభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమందంతటను పెరిగివచ్చి.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక, నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యులగారి (1045)

107-108 డిగ్రీల యెండవేడిమి తెలియకుండు తుట్టు ? (2)

అమృతామలకతైలము

ను ప్రతినిత్యము తలకు రాచుకొని స్నానము చేసిన ఎంతి ఎండ వేడిమిగాని తెలియదు. ఈ తైలము; కండ్లకును, మెదడునకును చలవకలిగించి, నరములకు బలమునిచ్చి, మాడుపోట్లను నిర్మూలముచేయును. కలసెప్పలను బోసణచును; అతినిద్రను, నిద్రలేమిని బోగొట్టును; నెరసిన వెంట్రుకలను నలుపు చేయును; పట్టుకుచ్చవలె వెంట్రుకలను బెంచును. వడబెట్టలను రానియ్యదు. యోచన చేయువారికి ఇది మిక్కిలి మంచి తైలము. సమస్తమైన శత్రురోగములకును, శిరోరోగములకును జగత్ప్రసిద్ధిచెందినది. వ్యాకింకు, పోస్టేకభర్తులు ప్రత్యేకము. ధర 6 అవున్సుల సీసా రు 1-0-0. క్యాటలాగు ఉచితము. తంబివిలాసము:- "వండిట్" మదరాసు. ఆయుర్వేదాశ్రమము, 41, ఆచారప్పనవీధి, మదరాసు..

సిద్ధమకరధ్వజ (వైద్యరత్నావళి 920 పుట)

ఇది ఆయుర్వేదావధములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది ఇందు శుద్ధిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, కచ్చు, కుంకుమ మొదలగు విలువల ద్రవ్యములు చేరియున్నవి. వై గ్రంథములోని మోక్షము ప్రకారము విస్తృతముగా మాత్రము వాడుకలో ఉపయోగించియున్నది.

కోశ స్వర్ణాహరవిహారో నకాచిద్విద్యతే । మేధాయః కాంతిజవనః కామోద్దీపకృష్ణచాకో ।
బుద్ధిని, ఆయుర్దాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంచినీయును. హెచ్చు ధాతువుప్రేక్షి కామోద్దీపనము గలిగించును. అతిమాత్రము, క్షయ, నుభరోగములు, మొదలగు ధాతుక్షయరూపముల వ్యాధులలో హెచ్చుగ నుపయోగకరము. ఉపయోగించువిధానము మందుతో బంపబడును. ధర 25 మ్యూన్సుల రూ 5-0-0

ఆంధ్రఆయుర్వేద షార్మసీ (లిమి.కె.జి) వసూలైన మూలధనము 1,12,925.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి బి. యెం. ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపించబడినది.

19 హాస్ రోడ్డు మంటురోడు, మదరాసు.

విస్తృతముగా రోగములచేయబడిన శాస్త్రీయవేదములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

మోసపుమందుల వలనను, ఇతరులు కూడ ఇదేమో స్తరుగా చేయుచుండుట వలనను

మోసపోకుడు.

- ప్రాంతాలు:—
- (1) 149, హైరోడ్డు తిరునల్వేళి మద్రాసు,
 - (2) హైరోడ్డు, తిరుపతి,
 - (3) 405, టంగళాపేటి, మద్రాసు.

"తెలుగు సంక్షిప్త లేఖనము"

మీరు ఇల్లందరికీ తెలుగు సాహిత్యమును "తెలుగు" కావాలి అనుకొనుచున్నాను. దీనిమున కొక గంట చని. "ప్రతి" కృష్ణ నిమిత్త మనాదిక పంపించండి!"

(18) ఇకాధర్మక బ్యూరో, కాకినాడ.

మోహిని తైలము

వెంట్రుకలను పెంచి నిద్రనిగ అందించును.

క గుంటలు గల సీసా 1-కి అరూ 0-12-0 మ్యూన్సు.

అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు.

ముఖ్య గ వ నిం పు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు

(2) కాశీపట్టణమునకు భండు, దుర్గా మెడికల్ సాఫ్టువార్డు. నులెమాన్ ఉప్పు ఉపయోగించుచుంటిని. మంచి అకలిని కలిగించెను. సకాలమునకు ప్రవర్తించుచున్నాను.

నేపాల్

14-5-22

రాజాన శేండ్రి

సర్ జెం. ఆర్. నేపాల్

'The Vedic World.'

A Monthly journal of the Vedic Society to defend its all round interests.

Topics of the world reviewed on Vedic basis by eminent Pandits.

First Issue Published on Sravana Pavarnami Dundubhi, 7th August 1922.

Annual Subscription Rs. 3.

Address:—Manager, The Vedic world.

123 Govindappa Naick Street MADRAS.

న వ ల లు	క థ లు
శ్రీకావచాంతిక - గోష్ఠనకల	1 0 0
వీరభూషణ - గోష్ఠనకల	1 0 0
విజయనగరాజుల కథలు	0 5 0
విక్రమనగరాజుల కథలు	0 4 0
దీర్ఘవక్త్రుల కథలు	0 4 0
గోల్కొండ నవాబుల కథలు	0 2 0

0-10-0 అరూల పుస్తకములకు తక్కువ వసూలు.

కల్యాణివర్ధని పరిషత్తు, రాయవరం. (గోదావరిలో)

ఉంగరములు

వివాహమునందులందు, వాడుకములందు, ఇతర వివిధ కార్యములందు బహుమతినిచ్చుటకు, స్వంత ఉపయోగమునకు కిగిన మొదటిరకం బంగారు ఉంగరములు, పువ్వురాగములతో కట్టబడిన ఉంగరములు, క్లావరు, ఆర్డర్, పీలు, పాము, మొదలగు రకములలో గలవు. ఇవిగాక అన్ని రకముల బంగారు, వెండి నగలు గయారచేయబడి అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నవి కృత్రిమముగా లేకున్న వాపసు కిగినవి వైక నిచ్చెనము.

లక్ష్మీ జ్యాయలర్ కంపెనీ,

18/228, నైనాబజారు, మద్రాసు.

(181)

విన్నపము

భగవద్గీతా పరీక్షలు:—గోదావరి హిందూ కళాశాల
వారి భగవద్గీతా పరీక్షలు ఈ కాలిగి లేదని జనునొదవు. 17 వే
ని తప్పుక జరుగనని కార్యదర్శి గారు తెలియ జేయుచున్నా

“యంగు ఇండియా”

ప్రభుత్వము ప్రదర్శనమును

అందమైనదిగా 1924 వ సంవత్సరమున జరుగవచ్చు సామాజ్య కర్మ ప్రదర్శనమునందు పాల్గొనడం సామాజ్య కర్మ ప్రభుత్వము భారతము నాహ్వానించెను భారతము దుర్బలముగ నుండిన నుండవచ్చును. కాని యీ యవమానకరముగ కోర్కెను భారతీయులు ఆత్మగౌరవముతో ధిక్కరింతురగాక. శ్వేతరాజ్యములలో నిదివరకే నివాసముల శర్వకవికొనిన కొలదినుండియు పౌరస్వ్యములకే నీమలుగ చూడబడుచుండ, నట్టి సామాజ్యము భారతదేశమున కెందులకు? సామాజ్యము భారతదేశమును తనదేతీకరింప బానిసగ నుంచుకొనిన వెనుకూతముగనున్నది. రెండుసంవత్సరములకాలము తీవ్రముగ సోపనమై, మరల పోయెను కొనసాగించుటకు ఇప్పుడిప్పుడే మనము కొంచెము ఉచ్చాసనికావముల వైకొనుచున్నాము. మనము మొదట గణనసేవనంతకన్న దుర్బలములయు, మనయెదిరి పక్షమువారు మరల బలాధులయియు కనుగొనగలిగితిమి. మన నాయకుని, ఆతనితో నుండ అనేక వేలమందిని పట్టుకొని కార్యాచరణమున బంపివారు. గొప్పవారిని నుకొలుగుచు బట్టి నేరములకలె చెఱసాలకు బంపియుండసామాజ్యకర్మమునకు మనదేశసాధనము గిని ప్రదర్శనపరమైనది. వారియంత్రములు పట్టిస్తోవయోగమున కలదివేయటకు మనదేశమునందొక నేమేమియుండి పదార్థములు గలవు? వారియంత్రముల కావరముగ నుండగల సామగ్రి మనదేశములో నేయేముల నేమేమిగలదు? సామాజ్యకర్మము ప్రదర్శనమున నిదియే. మనసహకారమును నిరాకరించిన మామనగౌరవము దక్కును. లేన్న నగౌరవమే. ప్రజాప్రాతినిధ్యము నేమాత్రమును కపింపనట్టియు వెల్లువోతలకు దోసిలి యొగ్గునట్టియు కాననపక్ష ప్రభుత్వమువారు కోరగానే ప్రజలసామ్యముపయోగించుట కంగీకరించిన అంగీకరించును గాక! ప్రభుత్వమువారు ప్రదర్శనమునకు గావలసిన పదార్థములను స్వంతముగ తయారుచేయుగట్లగట్ల ద్వారా కొనుక్కొనవచ్చును. అదియును గాక రాజ్యము, మహారాజ్యము ఎందరులే? అంతియకాని యిహోపిడికిని, యిహునమానమునకును ఎవరును కావలెనని మోసపోవనూడదు. కపటోపాయముల వలన భారతముతో నుండిన సామాజ్య ప్రదర్శనము జరిగవలయును. కాని గాంధీమహాత్ముడు జెయుట లోనుండగా భారతదేశము సామాజ్య ప్రదర్శనమునందు పాల్గొనననిరకారింపినదను నిజము విచిత్రముగ గాక.

మన సాధనములు:— మనవలంబించెడి సాధనములు గరియైనవిగావని ప్రయత్నము ప్రతిక నిందించినపుడు మనము విధిలేక యంగీకరింపవలసి వచ్చుచున్నది. మితవాదులను దరిద్రత్వమునకు మనము ఆగలంబించెడి మాయోపాయములన్నియు వారినింకను ఆవలంబించుటకే తోడ్పడుచున్నవనుటయందు సత్యము గలదు. ఇప్పుడే నిజస్థితిని గొని నోటియాడేవలకన్న మరేమైన చూతమని వారాలొచించుచుండ, వారివైరుషము కక్కనపడగానే, వారు మరల వెనుకకు మండిపోవుదురు. ప్రభుత్వముతో పోరాడవలెనని వారి నిశ్చయించుకొనగానే, మనము వారికనుకటిలోపములను దౌర్బల్యమును తెల్పిమాపి దెప్పిపొడుచుచుండుము. ఈవిధముగా వారి గమనమునకు దుస్సాధ్యముగు పరిమితి నిడుచుచుండును. మనము నిర్ణయించెడి దుర్బల నిబంధనలు వారికి సరిపడవు. కనుక యుక్తరంగమున వదిలి మరల తొంటివేర్చుము నకేజరుదురు. పోతోమనముకలసి ఏకముగ నిలువజాలక పోతి మేసి, వారిని వారియిష్టానుసారము వదిలిపెట్టుట మంచిది. వారు వారికర్తవ్యసారము ప్రభుత్వముతో పోషసాగింప నెంచుకొందురు. ప్రభుత్వముతోన్న నిరాకరణావలంబితోనే తాము పోరాడవలెననివచ్చినను భయము మితవాదులకు లేకుండ మనము చేయవలెను.

మనమూలాధారము:— అంకాక్షైర ఫనివాక్రూ భారతస్వపరిపాలనము నెడలను తుగుచున్నందు సవరణయెడలను తమ సామర్థ్యాన్ని స్పష్టముగ కన్పరిచివారు. బ్రిటిషు సామాజ్య కాంక్ష తగ్గనంతకాలము బ్రిటి తీర్మానములకు మనము అనవసరముగ విలువ నొసంగెదము. అయినను స్వాతంత్ర్యవాదులు ఎట్లుపిచ్చుచున్నదియు తెలిసికొనుటకది కనుకూలపడుచున్నది విదేశాన్త్ర బహిష్కార కార్యక్రమమునెడల సంకేతమున ముగ్ధులై యుండినవారు తమ యభిప్రాయముల నిప్పుడు సగరించుకొనదగును. ప్రజలు కొందరు మనకొనంతటికంటె మన కద్దరు ప్రచారము మిగుల జనుప్రదముగ కొనసాగుచున్నది. భద్రు

ప్రచారము మన యజ్ఞయమునకు మూలాధార మనుట యతియోక్తికానేరదు. మనము దానిని పట్టుకొనియున్నంత కాలము మన కెట్టికష్టమును ఘట్టమును. మనయుగ్యములు కల్గి కద్దరు జీవ మొసరుకనది. వస్త్రబానిసత్వమే మన దుర్భిక్షమునకు కారణమయ్యెను. దానిని తొలగించెగాక, మనస్వంత్రత్వము మనకుండును. కద్దరుతో మనము కృషి నరీతిమేరి విజయము కనచూపుమేరదూరమును గుండును. భారతదేశపు విల్లుబట్టలను గూర్చిన మాటలకు మనము చెప్పబెట్టనూడదు. భారతదేశపు విల్లులు బాగుగ పనిచేయుచున్నవి. మనకద్దరు ప్రచారమువలన యంత్రాయాధికారులకు వ్యాపారము అధికముగ జరుగుచున్నది. మనయంత్రపరిశ్రమలకు అవకాశమిచ్చునలెనని లేక తొందరగా ఫలితము వచ్చుననిగాని తలంచి కద్దరు భావమునందు పొరబడితిమా, విదేశపుమాలు విదేశపుట్టలదిగుమతికి మనము వ్యాపారముల తెఱచినవారమగుదుము. నేలము కోరునది కద్దరు ఆకొరికను మనము మార్చినను చేర్చినను వ్యవహారముచెడితిమను. ఈసంసిద్ధియు గతజానమామున అమెరికను కార్మికుల సమావేశమునందు జరిగినయొక యంత్రమును మనము గమనించదగియున్నది. అసమావేశమునందు భారతదేశమును గూర్చిన యొకతీర్మానము చర్చకువచ్చినపుడు, ఇంగ్లాండునండి వచ్చిన ప్రతి నిధులు, భారతనిరాకరణద్యమమునందు బ్రిటిషు కన్సుబహిష్కారమునూడ మండినందున వారు దానిని ప్రతిఘటించుచుంటిమని పలికిరి. అది బెంటును న్యాయించెడిమా ప్రతికనూడ యాతప్పునే కావించెను. నిరాకరణద్యమమునందు బ్రిటిషు వస్తుబహిష్కారమునూడ గలదను భావముతో ఆపత్రికలోని ఆగస్టు 18 వతేది సంపాదకీయవ్యాసము వ్రాయబడినది. బ్రిటిషు వస్తుబహిష్కారమును చేర్చుటకు గాంధీ మహాత్ముడు గట్టికపోరాడి జయించెనని ఎల్లరుకును తెలిసిదేనిది గలదు. నిరాకరణతీర్మానములందెచ్చటను అట్టి బహిష్కారము కన్పింపదు. విదేశాన్త్రముమూలము బహిష్కారమునకు లోనైనది ఇదియు స్వదేశీ చిహ్నము. భారతదేశమునం పిన్నదేశీయోద్యమము కద్దరువలననే అతిక్రమముగ జరుగుచున్నది.

వ్యక్తులు:— పన్నుల నిరాకరణము

ఏయుద్యమముగాని పరులయలనల జరుగు గాంచజాలదని అయిందను మా క్షయ లబధికించి నపోపు నేటికొక సంవత్సరము కొనగచున్నాడు భారతదేశమునందీసితిరి తెలిపినందులకు గాంధీమహాత్ముడు నేనుపూనాలో చెఱసాలకీయనభవించుచున్నాడు. మావప్రభుత్వమునందు నేను ఇందరవృద్ధయముల నాకర్షించగలిగిన వ్యక్తి మరెవ్వరు కన్పింపదు. అయినను, భారత ప్రభుత్వమువారు భారతప్రజల మనఃశైల్యమును ధిక్కరించి యాలొకోత్తిర పురుషుని నొకసామాన్యుని వలె కారాగృహమునందు పట్టియుంచుచున్నారు. వ్యక్తుల యభిప్రాయముల కేకాగ్రహములును అడ్డుపడవు. పన్నుల నిరాకరణమునందు వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమును బ్రకటింపటకు డాక్టరు వరదరాజులు నాయకులు ప్రథములు. నిష్పంధస్వాతంత్ర్యానంతరము నేలమునందు జరిగిన బహిరంగ సభలో నాటిట్లు ప్రకటించెను:

“స్వరాజ్యనిషయ మెట్లుండెను, ఒక గొప్పప్రవక్త ప్రారంభించిన మార్గము నకద్దరు పడి డియీ ప్రభుత్వమునకు నేను సహకార మొసగుట గొప్పసాహకార్యమని తలంచుచున్నాను ఈప్రభుత్వమునకు పన్నురూపము ఒక్కటేనైనను ఇట్లించు నంతకాలము నేను ఈ అధ్యయనము పాల్పడినవాడ నగుచున్నాను. కనుక నేనుయెదుట మీయెదుట యీసభావేదికనుండి కావించు ప్రకటనను ఇదియే— గాంధీమహాత్ముని విమర్శచేయువలకు నే నీ ప్రభుత్వమునకు నాకేతిగాగు కట్టిపన్ను నిచ్చుటకైనను ఈదినమునండి నిరాకరించుచున్నాను. నాయామనోనిశ్చయమువలన జరిగెడిఫలితముల నెరింగియె యిట్లు పలుకుచున్నాను. నా ఆస్తినిమృత్యువచ్చు. నామటుంబమునకు వేదతీకము పట్టవచ్చును. ఈవిషయము నేను అనేక రాత్రులు నిద్రయైను పోగొట్టుకొని యానాచించుకొంటిని. చివరకు నేను గావించుకొనిన వృద్ధుడు పూర్వకముగ నిర్ధారణ యిదియే.”

డాక్టరు వరదరాజులు భాగ్యవంతుడు కాదు. కాని ఆతని మనోనిశ్చయము రిక్తమైనదియుకాదు. అయిన ప్రభుత్వమునకు సంవత్సరమునకు సుమారు రూ. 1000 లకు వైగా పన్ను చెల్లించవలసి యున్నాడు. తన మనోనిశ్చయము కొనసాగించుకొనుటకు భగవంతు డాయనకు తగిన శైల్యము నొసగుగాక!

సి. రాజగోపాలాచారి

వర్తకవిషయములు

మద్రాసు - మారకపు రేటు.

వివరములు

బాంక టెలిగ్రాఫిక్ ట్రాన్స్మిషన్ 15 15/32 పెన్నీలు	
బాంక టెలిగ్రాఫిక్ ట్రాన్స్మిషన్ 15 15/32 పెన్నీలు	
లండను డిమాండు డ్రాఫ్టులు 15 21/32 పెన్నీలు	
బాంక టెలిగ్రాఫిక్ ట్రాన్స్మిషన్ 15 15/32 పెన్నీలు	
మాడు నెలలవాయిదా డ్రాఫ్టులు 15 15/16 పెన్నీలు	
ఆరు నెలల వాయిదా డ్రాఫ్టులు 16 పెన్నీలు	
కలకత్తా మార్కెట్టు	
కలకత్తా సెప్టెంబరు 2 కేవలము	
పత్రిక—బెంగాలు నాగపూరు	రూ 470
డెన్మార్కు	890
కెనోరాం	12/12
జనపనాం—అంగ్లో ఇండియా	870
యస్. యల్. కెప్టెన్	87
హవరా	45/8

మారకపు రేటు

వివరములు, బాంక టెలిగ్రాఫిక్ ట్రాన్స్మిషన్ 15 17/32 పెన్నీలు
డిమాండు బిల్లులు—15 9/15 పెన్నీలు

బొంబాయి - మేరుమార్కెట్టు.

బొంబాయి సెప్టెంబరు 4 సోమవారము

సాములాల వస్తువర్తి వాలూలధరము యంగ్లండినిధమున

వినియోగించెను.	రూ.	రూ.
అహమ్మదాబాదు ఆద్యక్షులు	8000	ఇండియన్ బ్రిటింగ్ 202
బొంబాయి కాటక్	1040	ఇండియన్ మాల్యా 592
బొంబాయి డ్రెయింగ్	1452	కోహినూరు 2883
చెంబై ఇండియా	4610	మ్యూన్రేటు 762
చెంబై	770	వెరలు 957
కోలూల లాండు	2140	రోనిక్స్ 780
కలెంటు	472	సింపెట్స్ 710
లెంబాయి	2170	హవరా 810
దెవిదు	1770	బ్యుడే 4780
ఫజులబాయి	1210	స్వాను 1100

ఇతరవాలూలు

తాతా ప్రాక్టో—రూ 810	
తాతా వరద అండు స్టీలు (సెప్టెంబరు) 55	
” ” (డిసెంబరు)—158	
తాతా ఆయిలు మిల్లు—87 1/2	
చెంబై బాంక—88	
తాతా బాంక—15	

మారకపు రేటు

వివరములు:— బాంక టెలిగ్రాఫిక్ ట్రాన్స్మిషన్ 15 17/32 పెన్నీలు
డిమాండు బిల్లులు—15 17/32 పెన్నీలు

13-వ శ్రేణి మహాసభ యొక్క ప్రథమ కార్య నిర్వాహకసభ:— దేశవాదీ వస్తువులకు మోరాలిటీ కింగరాజు వెంకటసుబ్బారావుగారి గృహమునందు 10-9-22 నుండి ఆదివారము ఉదయము 11 గంటలనుండి జరుగును.

1. శ్రేణి వ్యాపారులకు చిత్రితనిధుల సహాయమును చేయటమను,
2. శ్రేణి సీడ్ థావ్యములను గూర్చి మహాసభ తీర్మానానుసారము బ్రిటిష్ మినిస్టరు డా. లింగ్ కౌట్రిగారి యొక్కయు, బ్రిటిష్ చాంబర్ ఆఫ్ కామర్స్ కౌట్రిగారి యొక్కయు లిఖితవాదములను విచర్చించి విషయములను తీర్మానించుటమను,
3. శ్రేణి సభయొక్క ఆదాయవ్యయములను విచారించుటమను,
4. అవసరములగు యితరవిషయములు.

గాన సభ్యులందరు తప్పక దయచేచు ప్రార్థింతులు.

- 1 కాశీనాథుని నానేశ్వర రావు.
- 2 శివలెంక బుచ్చయ్య అయ్యవారు.
- 3 చాగంటి మల్లిఖార్జున రావు.
- 4 ములుగు రామలింగారావులు.
- 5 కొంపల్లి కోటిలింగం

సంయుక్త మంత్రము.

సంయుక్త ప్రతిభాసంఘము:— తిరువల్లి క్రింద సంయుక్త ప్రతిభాసంఘము 11వ తేదీన కొత్తవారు రాగల9 తేదీన: వారము నాడు జరుగును. ఆదినము సాయంకాలము 5 గంటలకు 21 బు ఎల్. డి. స్వామికన్ను పిల్ల గారు తిరువల్లి క్రింద క్రింది మందిరము నందు “ ఇంగ్లాండులో పార్లమెంటును గూర్చియు, సభలగూర్చి యుపత్రికలకు రిపోర్టు చేయుటను” గూర్చి యుపన్యసింతురు.
గౌ. రా. బి. ఏ. పి. పాత్రోగారు అగ్రాసాధిపత్యము వహించురు.

$$\text{H} \text{---} \text{C} \text{---} \text{O} \text{---} \text{C} \text{---} \text{H}$$

కలకత్తాకు 2) మయిళ్ల దూరమునం దున్న తెలివనగా (హుగ్లీ జిల్లా)లో 3 వ తేదీ సాయంత్రము హిందువులకును మహమ్మదీయులకును పోరాటము జరిగినది. అప్పుడేని విడిచిన పవిత్రమును హుగ్లీకును మహమ్మదీయులు బ్రక్రీయలో చంపిరి హిందువుల కాగ్రహము కలిగియుండెను. కొట్లాట జరుగునని యూహించి ఉద్యోగులు కట్టుదిట్టములు చేయుటచే 1-2 తేదీ లలో అల్లరు చేమియును జరుగలేదు. 3 వ తేదీ సాయంత్రము ప్రియంధూ ఉరేగింపు తెలివనకా బహుమన పెళ్ళయండగా అచట నదీతీరముననున్న హిందూదేవాలయమునంద చాలమంది హిందువులు చేరియుండిరి అచట నువ్వనాగము జరుగయి డెను. మహమ్మదీయులు దేవాలయమునకుగతు పోవునంత పోలీసులు వాకించిగాని మహమ్మదీయులు నివసించి ముందుకు పోసాగిరి. మహమ్మదీయులను నిరోధించిన భద్రేశ్వరము లాహా పోలీసు సిరియరు నయియనపెట్టెరును పోలీసులను మహమ్మ దీయులు కర్రలతో కొట్టిరి. మహమ్మదీయులు హిందువులపై రాష్ట్రముగా హిందువులుగూడ నురలు రాల్లు నిడిరి. హిందు వులకు చాలబట్టలు తగిలెను. ఇంతలో సాయభపోలీసులకు కలకు ప పిరి. వారు వయ్యలలోపల గుంపు బకారు మకాణము లను దోచుకొనసాగెను. దుకాణములు దుకాణములు మూసు సాగిరి అసాయమున కపురముండిన శ్రీలుకు పురుషులును పారిపోవసాగిరి. 100 మకాణములు 50 యిండ్లను దోచుకొని వానిలోని సామానుల విన్నిటిని గుంపువారైన పీఠులలో విమ్మిచేసిరి. ఇంతలో సాయభ మూర్కా పోలీసులును ఉద్యో గులును రాగా గుంపు చేదరి పోరిరిను. కాని అక్కడక్కడ కొద్ది నుంది కొట్లాటుచుచే యుండిరి. అర్ధరాత్రివేళ నుల అల్లరి జరుగగా నరిగింత పోలీసుదళమును రావించిరి. బంద్యాపడిననుక మీషనరును జిల్లామేజస్త్రీలును, పోలీసు డి.ఐ. జి. యును కర్ర గాటి వచ్చిరి. బద్వాసముగ్గిరినీలు ఛెయ్యరున్న గ్రామరక్షక సంఘసభ్యు లిరువురును పోలీసులును మిల్లు పని వాండ్రయిండ్లను పరిశోధించిరి. గాయములు తగిలినవారికి ప్రా రంభ చికిత్సచేసిరి. ఫీలిచే దాగియున్న వారిని వారి యిండ్లకు పంపిచేసిరి. అక్కడక్కడ కొట్లాటలు జరుగుచునే యుండెను. 4 తేదీ ఉదయమునగూడ కొద్దిగా అల్లరులు జరుగగా పోలీసులు వాదించిరి. మరల కొట్లాటలు జరుగునేమో యని పొరులు భయ పడుచున్నారు. కొందరింకను పీఠులలో తిరుగుచున్నారను

సాహిత్య చరిత్ర

విశాఖ పురమున సమావేశమగుట

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య చరిత్ర, అధ్యక్షకోసనాసనములు

(మా స్వకీయవిలేఖరి వద్దనుండి)

ఈ నెల 2-వ తేదీ శనివారము విశాఖ పురమునందు సమావేశమైన 11-వ ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య పరిషత్ వార్షికోత్సవసమయమున విశాఖ పురమున హాజరైన సాహిత్యోపన్యాసము నుండి క్రిందిభాగములు ముద్రించుచున్నాము:-

సాహిత్యోపన్యాసము

ఆంధ్రభాషను భద్రముగ గాపాడి దాని నభివృద్ధికి దెచ్చుటకు దగినవాడు, మనపరిపత్తువారిని మించిన వాడెవ్వరైన గానరాదు. కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట నీ పరిపత్తువారు పండిత సభ నొక దానిని సమావేశము చేయించి యచ్చటచుట్టలను చక్క బాగుగ జరిగిన తరువాత గ్రామ్యభాషను బహిష్కరించి మనభాషను గాపాడిరి. ఇంకను బలవిధముల బాటపడమని యున్నది. మనభాషయొక్క దురదృష్టవశాత్తమున గ్రామ్యవాద మింకను పూర్తిగ నశించినదని నమ్ముటకు వీలులేదు. వీలైనయెడల గ్రామ్యభాష మఱుక దలయెత్తడ జూచుచున్నదనుటకు సందేహములేదు. 1890 సంవత్సరమున గా.బో.స. గ్రామ్యభాషలో వ్రాయఁజేసిన యొకానొక ఆంధ్రము పాఠశాలలోని బలవీయ గ్రంథముగ నియమింపఁబడినది. ఆపస్తంబు దానిని దీసి వేయించుటకై కొంతసేపు చేయఁ జలవినట్లైనది. ఇతరులందఱ గూడ నెప్పుడైన నట్లే జరుగఁగలమును జరుగదని యెట్లు చెప్పఁగలము? కావున బలవీయ మిక్కిలి జాగ్రత్తతో నా విషయమై పరిశీలించుచు సాంధ్రభాష దగ్గముగాకుండఁ గాపాడుమందలయునని ప్రార్థించుచున్నాను.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమున కప్పగించుచు సభ్యులుగ నున్న వారిలో నాంధ్రుల సంఖ్య బహుస్వల్పము. ఆంధ్రభాషావిషయముల బాగుగఁ గాపాడుట కింకను బాలమంది సభ్యులుండఁ జలయును. ఈ కష్టసభలో నున్న సభ్యులు మిక్కిలి తక్కువ యగుటచే విద్యాభ్యాసకారులసభలో నుండుటకు మనవారి నెన్నుకొనఁ జేయుట, బహు దుర్లభము. మొన్న మొన్నటికంటె విద్యాభ్యాసకారుల సభలో మనవారి దొక్కుడును లేదు. ఇప్పుడైనను మనవారి క్రూరమౌనముగలదు. ఈ యనలైనను దేశిక గా నెన్నుకొని దనుకొనుచున్నారా? ఎంతయో కష్టపడి పనిచేసి నఁగాని యెప్పుకొనలేదు. ఇతర మనభాషను గాపాడుట యెట్లు? ఆ మెరుగైన స్థితి యెట్లు న్నది. ఆంధ్రము హాజరుల సంఖ్యకాదు. ఈ సభ్యుల సంఖ్యకాదు. ఇట్టి దురదృష్టమునకు మనము దొంగిలించుటకుఁ బ్రభుత్వము వారుదప్పు వేటె యాధారములేదు. కాన మన మీవిషయము బాగుగ నాలొందించి చచ్చించి తీర్మానముజేసికొని దానిని బ్రభుత్వము నడికి బంపుకొనవలయును. ఈ సందర్భమున నాంధ్రులును, సాంధ్రభాషాభిమానులును నైన గౌరవనీయులగు శ్రీ పానుగల్లు రాజాగారును, శ్రీ కూర్మా వేంకటరెడ్డి వాయుడు గారును దగు సాహిత్య మొనర్చి యాంధ్రభాషావిషయముకై కృతజ్ఞతకుఁ బాత్రులగుదురు గాక అని ప్రార్థించుచున్నాను. ఆంధ్రరాష్ట్రమునకుఁ బ్రత్యేక మొక విశ్వవిద్యాలయమునందుట యావశ్యకము తోచుచున్నది. అది మనకు లభించిన గాని మన భాషకు దగిన ప్రోత్సాహముండదేమో యనభయము గలుగుచున్నది. ఈ సమయ మన ప్రభుత్వమువారికి ఆలోచనానీయు తయారుచేయించిరి. దానినిలన మనయాంధ్రదేశమున నుండు విద్యాలయముల కెంతయు నద్దము సంభవించునని నిర్ణయ దేహముగఁ జెప్పవచ్చును. దానిని బట్టిచూడ మనకు విశ్వవిద్యాలయ మొకటి ప్రత్యేకముగనుండుట యత్యావశ్యకముగఁ గనుపట్టుచున్నది. ఈ విశ్వవిద్యాలయము విషయమై మన పోకడకు కొంతచక్క జరిగింది. అప్పుడీయంతయు బాగుగఁ బరిశీలించి లాభనష్టములు తమకు విన్నవించుటకుఁ బ్రభుత్వము వారికి సంభుమును నేర్పాటు చేసెదమని నెలవిచ్చిరి. తరువాత నాసంఘము నేర్పాటుచేయుటలో మాత్రము సరిగాఁ జేయలేదని చెప్పక తప్పదు. ఆ సభ్యులలో సాంధ్రులు స్వస్థంభావమున అధ్యక్షులనునో యజమాన్యుల వాది. ఆంధ్రులైనవారు, భీమతులు, విద్యాభిరులు, చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమునందుఁ గొన్ని సంవత్సరములనుండి సభ్యులుగ నున్నవారు, విద్యావిషయక మైన యనభగము విశేషముగఁ గలవారను గావలసినంతయందీ శాసనసభ్యులలో నుండఁగా వారిని నడిపిచేసి యితరుల సభ్యులుగా నెన్నుటయెంతయు శోచనీయమైన సంగతి. ఆంధ్రులకై విశ్వవిద్యాలయమేమి? దాని నుంచి చిట్టల నాలొందించుటకై యేర్పాటుపఁబడిన సంఘములో నాంధ్రులగు నెక్కువగ నియమించుటయేమి? దీనికభ్యుదయగఁ దమిళవ్యాపకాది నేర్పాటుయేమి? మనస్థితి యెట్లు టికిట్లున్నది. ముందెట్లుండ నో తెలియదు. ప్రస్తుతమున బహు

లొక జెప్ప నదువు తెనుగునక జెప్పట మంచిదో కానో యోచింపవలసియున్నది. ఇట్టి ముఖ్యములైన విషయము లవ్యవస్థకు చక్కబెట్టవచ్చుచు నేయుండును. సందర్భానుసారముగ మనకు మంచిని తోచిన యభిప్రాయములను బ్రభుత్వమువారికి విన్నవించుకొనుచుండుట మనకర్తవ్యము. ఆంధ్రభాషకు సంబంధించిన విషయములలో బరిపాలకు లమృగపించి పరిపరిష్కారముల నడిగి తెలిసికొనుచుండుట యాచితముని తోచుచున్నది. మన యీ పరిపత్తు కవులతోను బండితులతోను విమర్శకులతోను నిండియుండును గావున వీరి యభిప్రాయములను బ్రభుత్వము వారు తెలిసికొనట సాధ్యమునను లాభకరమును నగునని చెప్పక తప్పదు.

మన దేశమున సాంధ్రభాషాభిమానము క్రమక్రమముగ నభివృద్ధిబొందుచున్నట్లు కనుపట్టుచున్నది. మునుపటికంటెగాక యిప్పుడు మానసికము లనేకులు విద్యనెట్టి సద్బ్రంధంతయు నొనర్చి లాభము నొందుటయేగాక వారిగఁగొండలు కవిత్వము జెప్పవారునుగూడఁ గలరు. ఇదిగఱకు విద్యయందంత లక్ష్యముంచి బ్రాహ్మజేతరహతులవారు గూడ నిప్పుడు శ్రద్ధతో విద్యాభ్యాసముజేసి బాగుపడుచున్నారు. మాతృభాషాభివృద్ధి తత్పూరిత కవిత్వము జెప్పచున్నారు. వారు వీరిననే! జన సామాన్యులు సాధిలామై స్వభాషను నేదించుచున్నది. మన దేశమున నిపుడు కవులనేకులు గలరు. వారిలో నుకవులును గలరు. కుకవులునుగలరు. మహానాకవులుగూడనున్నారు. కుకవులను గూడాకవులు నెల్లప్పుడు విడవాడవలసినదే. మనము సత్కవులనే నమ్ము తింటము. మనభాషాభిమాన మహాకవులు కొందఱు లేకపోలేదు. వీరుమాత్ర మత్యంతగో మహాత్రులు. ఆంధ్రుల మందఱును శక్తివంతుల లేకుండఁ దగినదని గౌరవభావమున వీరి నాదరింపవలయును. వారు వ్రాయు సద్బ్రంధముల గాని చదువుకొని యానందించి లాభమును బొందవలయును. తమ్యులును నా కవిత్వములకు దగినరీతి ప్రోత్సాహ మొసరి చియింప సద్బ్రంధములు రచించుట చేసి దేశోపకార మొనర్పవలయును ఇంతయేగాక, యాంధ్రభాషాభిమాన తెల్లగను బరిపత్తులో లేక సాహిత్య మొనర్చు గొరులున్నాడను, ఎరిమట్లునకు వారి కీయవలసిన సామ్య బహుస్వల్పము. ఇదియంతయుఁ గూడుట వలన, బరిపత్తునకుఁ గలుగులాభ మత్యధికము. ఇట్లు మనమిచ్చిన భవమునలనక గలుగు లాభము భాషాభివృద్ధియాలమునక నిగి మనప్రజలకే పుణ్యమును. భాషాభివృద్ధియను జమీన్ దారులు నుచితరీతిని నిపరపత్తు నుదరింపఁ బ్రార్థించుచున్నాడను. తెనుగువారిందఱు వారివారి స్థితిగతుల ననుసరించి మనభాషాభివృద్ధికి కొద్దికొద్దుగాక! భాషాభివృద్ధి మొనర్చి తమ్యులమున కీక సేవచేసి పుణ్యముఁ గట్టుకొని భవ్యులగుదురు గాక!

మన యాంధ్రభాషాభిమానమున వేటొకరీతినిగూడ నుపకార మొనర్పవచ్చును. అదియెట్లున? ఆముద్రాగ్రంథముల వెదికి సంపాదించి ప్రచురింపవలయును. ఉత్తరప్రాచీనగ్రంథము లేన్ని దాఁచబడియున్నవో యెవ్వరు చెప్పఁగలరు? కష్టపడి వెదికినవో వారిలోఁ గొన్నియైన వెలువడవచ్చును. పింగళి సూర వార్యుని గుడపపురాజము, ఎత్తొక్కెడ రామాయణము, నాన న సోమనాధుని వసంతవిలాసము, బమ్మెర సోమరాజుచే రచింపఁబడి జెప్పమొనరిన మన మనకు నున్న భాగవత భాగము లను బఠకుఁబడినవో మన యద్వైత మంతిలేయని చెప్ప నలవియునునా? ఆంధ్రభాషాభిమానమునకు, దేశమునకు నెంతలాభము గలుగును? ఇది లభించినవో వీరికై వేలకొలది రూప్యములైన వెచ్చింపవచ్చునా? ఇట్టిగ్రంథరాజము లొక నుండవచ్చును. ఆంధ్రభాషాభిమాన లక్ష్యమున క్రమపడి నేరగించి తామచ్చొత్తించుటయే లేక వానిని ముద్రింప సంసిద్ధులై యున్నవారి గౌరవముగూడ భవ్యమగును; గాని వానిని దాచి యుండుటవలన లాభమేమి? కొందఱు తమతావున మంచిపాత్రములున్నను, నితరుల కీయకు సరికదా. వానికిఁ బ్రతిఘటన చేసికొననీయకు. దీనివలన వారికి గలుగులాభమేమో తెలియదు. ప్రచురించినయెడల బ్రజలందఱకు లభించును గదా? అది లేకుండఁజేయనేలే? కొందఱు సద్బ్రంధములు కొన్ని తమయొద్ద నున్నను లేవదురు. చుట్టికొంది అట్టిగ్రంథములు తమయొద్ద లేనప్పుడుగూడ నున్నవని చెప్పుచుందురు. వీనివలన లేవ వచ్చునని కాఁబోలు వారిట్లు పలుకుట! భాషాభిమాన లీమాది దారులు త్రొక్కక దేశోపకారపరాయణులై యముగితగ్రంథరాజముల సంపాదించి ప్రచురింపవలయును; లేదా, ప్రచురించువారి కీయవలయును. అముద్రిత గ్రంథములు ప్రచురించువారు తమతమ వాదముల కనుగుణితిగా వానియందలి పదములను, బద్ధములను మార్చకయు, బ్రతములకుఁ బ్రతములే వదలి నేరకయు

సాహిత్యభివృద్ధి నున్న దున్నట్లు ప్రచురింపవలయును. ఇది మిగుల ముఖ్యమైన యంశము. ఇది యేమియుఁ గుదురనియెడల నట్టి యముద్రితగ్రంథములను సాహిత్య పరిపత్తుకు సమర్పింప వలయును. “పరిపత్తుగ్రంథముల మిపుడు చెన్నపురమున నున్నదే. మేమిచ్చిన పుస్తకము లచ్చట నుండుటవలన, మాకు గావలసి నప్పుడు మేము న్యాయగ్రహానుమతకుఁ బోలుగాకుండఁ బోయి చూడకొనుట తటస్థపదని భయపడుదురేమో? అట్లు వెలవనైన యవసరము లేదు. మొదట మేమి పరిపత్తును స్థాపించునపుడు మన రాష్ట్రమున నున్న రాజధాని యైన చెన్నపట్టణమున నున్నచో నీ సాహిత్యపరిపత్తు స్థాపించబడినట్లు సకలంధ్రప్రపంచమునకు బాగుగఁ దెలియుట కవకాశముండునని యట్లే నిర్ణయించు. ఇది స్థాపించి యున్నట్టికి బదునొకండు సందర్భములు గాఁబోయిన గావచ్చును. ఇక దాని నచ్చట నుంచుట శాసనపరమని తోచుచున్నది! ఆంధ్రదేశీయులందఱును దేశముగా దర్శించుట కనువుగ నుండునటులు మనదేశమునకు మధ్యభాగమున నుండు నొక యాచితస్థలమున నీ కార్యాలయ ముంచుట యవసరమైయున్నది. ఇప్పుడొక జెన్నపురమున నుంచినయెడల భవ్యముగూడ సధికయుగ నగుచుండును. కావున గొలది కాలములో నే తెనుగుదేశములోనికి వెచ్చువీయమై మనదేశవా రాలోచింపవలసియున్నది. వెళ్ళు విధముల నొంచి చూడఁగా మాగోదారిమండలమే వీరికి దగిన తానని తోచుచున్నది. పరిపత్తువారి చిత్త మెట్లుండునో?

భాషావిషయక విమర్శనములు వాద్యురూఢిగకై కెంతయు నుపయోగకరములు. ఇవి యావశ్యములతో నిండియుండగూడదు. వ్యాయములకు పద్ధతుల ననుసరించి యుండవలయును. కాని యిట్టియే ప్రధానముగఁ జేసికొని పరస్పరమభిమానమున గుట యెంతమాత్రమును దగదు. నుప్రసిద్ధిచుకొనుట జన్మస్థానము తెచ్చియో వారి కాలము లేదయో తెలిసికొనఁగోరుట తగును గాని యావిషయవిమర్శనములకై విరోధములు కల్పించుకొని యొకరికొకరు కర్ణశ్రోతములగు పరుషవాక్యములతో వ్రాసికొనుటయెంతయు విచారకరము. నిందింపగడంగుట తమ వాదము యొక్క బలహీనతను వెలుగఱచుటే యగునుగాని నేలుకాదు. నింద యొట్టివైనను విషయాభివృద్ధియనునట్లు పోతువగునా? వాదము సహేతుకమైనచో గారణముల గనఁబలుపవలయును. లేకున్న నూహనంధవలయును. అంతియేగాని నిందింపదగదు. ఇంతకు నుప్రసిద్ధివి యెచ్చటివాడైన నేమి? యాతనివలన మేమైన నేమి? బాతి యేమైననేమి? కాఖ యేమైననేమి? అతడు మన కందఱకును వందనీయుడే. ఆంగ్లదేశీయులను, క్రిస్తుమతావలంబుడును, హూణుడును, ఆంగ్లభాషావీర్యుడునునై “ప్రపంచములోని కవుల నెల్ల రమించిన కవిశ్రేష్ఠుల” డని ప్రఖ్యాతి వడసిన “షేక్స్పియర్” మహాకవికి మనమందఱు ననుస్కరించుట లేదా?

మఱియొక సంగతి. గ్రంథవిమర్శన మొనర్చునపుడు దాని గుణగుణములను నిష్పక్షపాతిబుద్ధితో నిర్ణయింపఁదగిన గాని యాగ్రంథకర్తను నిర్ణయింపఁగూడదు. స్నేహితులైనను సరే శత్రువులైనను సరే, పూర్వకవులైనను సరే, గుణగుణ నిర్ణయమునందు వారిగ్రంథముల నేకభావముననే చూడవలెదు. “ఆముక్తమాల్యదామహాకావ్యమున రచించినవా రెవ్వ” రను విషయమును గుఱించి చర్చ జరుగుచున్నది. శ్రీకృష్ణ జీవరాయలని కొందఱును, అల్లసాని నెడ్లనార్యుడని కొందఱును వాదించుచున్నాడు. గ్రంథములో కృష్ణ జీవరాయలే తత్కర్తయైనట్లు స్పష్టముగఁ జెప్పఁబడియున్నది. అందఱున్న పురుషానికి వ్యతిరేకముగ బలంతాగ్రహణము లుండినగాని యది కాదనుటకు వీలులేదు అట్లయినచో బ్రతిగ్రంథకర్తను గ్రంథకర్త కాడని యే చెప్పవచ్చును. ఈ కావ్యము రాయలు వ్రాయలేదని యభిప్రాయముగల బలమైనవ్యవహారపు లేమియుఁ గానరాకున్నది. మన చరిత్రలోని మహాభివృద్ధి పద్యములు విష్ణుచిత్రిమునకు గలవన్నంతమాత్రమున నీ కావ్యము మనచరిత్రకావ్యమే! వాసివాడనుట సాధ్యముగాదు. కృష్ణరాయలు తన మతవర్ణనము చేయవలసినచిన్నవోల దన యాస్థానకవి రచించిన పద్యముల నందుఁ బొందుపఱచిన నందముగ నుండునని యట్లు చేసియుండవచ్చును. అలాగించి చూడఁగా నిది యట్లు చేయుటయే యత్యంతోచితమని తోచుచున్నది. రాయలుతనగ్రంథమున నీవీర్యముల నిట్లునిర్ణయముగను నిర్ణయముగను చేస్తూవుట, యాస్థానికర్త శ్రీకృష్ణ జీవరాయలే యీ రాయలు చేయుటకుఁ బ్రబలకారణములలో నొకటియై యున్నది. అట్లు కాక, కృష్ణరాయలు విష్ణు చిత్రిమును లెద్దన్నచేత వ్రాయించి తనపేరు పెట్టుకొని పోషించవలయు నని కలంచినవో లెద్దన రచించి మనచరిత్రములోని పద్యముల నిందుండ విచ్చునా? అముక్త మాల్యదనుండి యెత్తి వ్రాయఁజేసిన యీ గ్రంథ పద్ధతులను నీరక్షించు వెళ్ళు సంస్కృత గ్రంథములు గూడ రచించెట్లు విన్నవ మగుచున్నది.

నీ. పతి తుల్యైష్వర్యం పతిమౌల్యై
రసిత కానన మదాలస చరిత్ర
భావస్యైర్మయ్య సేవధికాఁగఁజే
మీతిని సత్కృత్యపూరితము
శ్రుతిపూర్వక సంతతి లేని కృత్రి
సకల కథాసార సంగ్రహము
శ్రోతృభువనము విమర్శ రచించితి నూక్తి
వైపున జ్ఞానచింతామణి కృతి
గీ. మణియే రసమంజరిముఖ్య మధుర కావ్య
రచన మెప్పించితి గీర్వాణభావ
సంగ్రహము యసాధ్యంబే యందు నొక్క
కృతి వినిర్మింపు మింక మాకు బ్రతుముగాఁగ.

ఇన్ని సంస్కృత గ్రంథములు రచించిన రాయ
లీయాంధ్ర గ్రంథములు రచించుట యొక యెట్లుగదా. ఇది
యెంతగాక, తెలియజెప్పి చూచినను, ఆముక్త మాల్యదా మను
చరిత్రముల కెచ్చటను బోలిక గానరాదు ఆముక్తమాల్యద
మనుచరిత్రమున కన్న మిక్కిలి ప్రాథమిక ప్రబంధము. ఆంధ్ర
మున నుండు నుత్తమోత్తమ కావ్యములలో నొకటి. అందలి
యొకపద లక్షణములు; తెలివారితోపాటు; సుశతతత్వము.
మనుచరిత్ర తెలివారితోపాటు. పాకము కదలికాకము.
ఈరెండు గ్రంథముల నొక్కడే వ్రాసియున్నావో నాముక్త
మాల్యదను మనుచరిత్రను వ్రాసిన వెనుకనో ముందో వ్రాసి
యొందలయును గదా. విష్ణుచిత్రిమును మనుచరిత్రముకన్న
ముందు వ్రాసి దనుటకు వీలకనబడదు. ఏలయు? దీనికన్న
నది మిక్కిలి ప్రాథమికముగా నున్నది. అందు జక్కని వర్ణన
ములు చేయబడియున్నవి. రసపోషణమునకాదు మించియే
యొన్నది. ఇంక మనుచరిత్రము తరువాత నది వ్రాయబడిన
దనుటయు సమంజసముగాఁ దోచుటలేదు. ఏలయు? దానితెలి
దీనితెలిసిన వెనుక సరళముగా నున్నది. కవిత్వమున జెప్ప
సలవాటుగల మైన కొలది సుశత యెత్తునయగు చుండును
గాని యున్న సరళిగదాడ బోవుట యసంభవముగాదా? కావున
మనుచరిత్ర కారుడైన పెద్దనాగార్జున విష్ణుచిత్రిమును రచిం
చె ననుట స్యాదముగాదు. ఆముక్తమాల్యదయందు బేదనారి
బ్రదుకు రీతిను గుఱించి చాల జక్కగ వర్ణించబడియున్న
ది. కృష్ణరాయలకు వానినంట బాగుగ నెఱుంగుట కవశ్యము
లేదని కొందఱుండురు. ఇట్లుంట యుక్తముగాదు. రాజులు
మాత్రము పేదల స్థితి తులన గుఱించి యేల తెలిసి కొనరాదు?
సేవకులలకుఁ దెలిసికొనఁగూడదా? ఆ కాలమున రాజులు
చాచలన బంపి ప్రజలెట్లుండో తెలిసికొనుచుండెడి యల
వాటు గలిగియుండెడు వారుగదా. ఇంతయే! ప్రభువు ప్రచ్ఛ
న్న వేషమున దానే స్వయముగ నే ప్రజల కష్టసుఖములు
గమగమునుండెడివాడుగాదా? ఈయాతేషణ మొకయాతే
షణముగాదు. ఈ గ్రంథ రాజమునందు రాజనీతి యంతయు
బ్రశస్తముగా వర్ణించబడినది. స్వయముగ రాజ్యమున జేయుచు
నష్టకష్టములబడి జనుల బాలించుచు స్వానుభవముల జనవల్ల
భుండు దక్క వలెయొకరు వ్రాసియున్న కనఁడదు. వీని నన్నిటిని
బట్టి చూడ నాముక్తమాల్యదగ్రంథకర్త శ్రీ కృష్ణరాయ మహా
రాజేయని చెప్పవలయును. ఇదిగాక:-

గీ. తెలుఁగ దేలయన్న దేశంబు తెలుఁగేను
దెలుఁగు వల్లంబు దెలుఁగొకండ
యెల్లప్పుడు గొలువ నెఱుంగవే వాసాడి
దేశభావలందుఁ దెలుఁగు లెన్న.

ఈ పద్యమును బట్టిచూడ విష్ణుచిత్రికృత్రికర్త కితర
భావలందుఁ బ్రవేశ ముండుటచే నా భావలకును దెలుఁగుభావ
కును గలభేదము బాగుగఁ దెలిసియున్నట్లును దేశభావలలో
దెలుఁగుభావ లెన్నయొకరిగనుక తెలుఁగునందే కృతి రచింపుమని
తెలుఁగురాజు డాజ్ఞాపించియున్న లేలుచున్నది. మనుచరిత్ర
కారున కితర దేశభావలయందుఁ బ్రవేశ మున్నట్లు కానఁబడదు;
మఱియును,

శ్రీ కృష్ణదేవరాయలకుఁ బారిశాతాపవరణమును గృతి
యిచ్చిన ముహూర్తిను నాగార్జున డాగ్రంథములో వారాజసత్తము
నిట్లని మ్రొవించెను.

కం. శ్రీ వేంకటగిరివల్లభ
సేవాపరతలెప్పదయ చిన్నమదేవీ
జీవితనాయక ! కవితాప్రా
వీణ్యునిజే! కృష్ణరాయమహీశా.

ఇందలి కవితాప్రావీణ్యునిజే! యనుదానిబట్టి యీ
యన కవిత్వము చెప్పటయం దుద్దండప్రతిభ గలవాడని విశద
మగుచున్నది. ఈపద్యముననే "శ్రీ వేంకటగిరివల్లభ సేవాపర
తలెప్పదయ!" యనుదాని కనుగుణముగ నాముక్తమాల్యద
యందు గ్రంథాదియున్న

ఉ. శ్రీ కమనీమహారముని జేన్గురు దానును గొన్నభంబనం
దాకమలా వహుటియు నుదాతఁ దోడఁ బరస్పరాత్మలం
దాకలితంబు లైన తమయాకృతు లచ్చతఁ బైకిదోష
నసోకతనందుఁ దోచెనని శోభిలు వేంకటభర్త గొల్పెదన్.

అని రాయలు శ్రీ వేంకటేశ్వరుల భక్తితోఁ గొల్పినాడని
తెలుపుచు చేయుచున్నది. ఈపద్యముతో మనుచరిత్రమునందలి
మొదటిపద్యమును బోల్చి చూడఁదగును.

శ్రీ వత్సోజవరంగనాథ మొదలై జెన్నొండ విశ్వభా
దేవిం దత్కమలాసమీపమునఁ బ్రీతిన్ నిల్పివాడో యనం
గావందారు సనందనాది నిజభక్త శ్రేణికిందోయ రా
జీవాక్షుండుకృతార్థుడేయు శుభదృష్టికృష్ణ రారూఢిపున్.

ఈరెండింటినింగల తారతమ్యము పరిశీలింపుడు! ఈ రెండు
వాక్యములు వేరువేరు తెల్లమగుచున్నది. శ్రీకృష్ణదేవరాయ
లు స్వభావవర్ణనముల నతిమహిమమునఁ జేసి నాడు. అభూ
తోపములు కల్పించినాడు. రసపోషణము బహు పాపముగఁ
జేసి నాడు. భక్తిగమును గుఱపించినాడు. ద్రావిడ దేశా
చారములను మిగుల తెన్నగ వర్ణించినాడు. అతనదేశమును
బాగుగ నెఱుంగుటకుఁ గృష్ణరాయల కనేకావకాశములు గలిగి
యొందును ఆహ! ఈయహారాజవి యెంతటియైనాడు! కవి
రాట్కూర్తీవుడు; పండితప్రవరుడు. రాజుల కిట్టి యభిరూ
పాండితీపటిచ యుండియుండువా యని కొందఱు యెంచెమా?
ఏల యొందరాదో తెలియవచ్చును. ఇతరరాజు లెందఱు పుస్త
కరాజముల రచింపలేదు? నన్నెచోడును విమారసంభవము,
రఘునాథభూపాలుఁడు వాత్సీకరామాయణము, మల్లెజనంత
భూపాలుఁడు మమయ్యతీకాశ్యామము, సువరము చినవారాయణ
నాయకుఁడుకుమారయ్యాశ్వచరిత్రము, దామెర వేంగభూపాలుఁడు
బహుభాష్యచరిత్రము, శోభిరాయ రఘునాథ తొండమాన్
భూపాలుఁడు పార్వతీపరిణయము, కట్టా వరద రాజు
శ్రీ రంగమాహాత్యము, కావభూపతి విరల రాజు
రంగనాథరామాయణము, తిమ్మప్ప పాలు
డు పరమయోగివిలాసము, విజయరంగచౌక్కినాథుఁడు అహ
ల్యాసంకందనము, శివైర్మాధరనాయకుఁడు చంద్రికాపరిణయ
ము, పాలవేరి కదలిపతి శుకసప్తతి మొదలైన యాంధ్రగ్రంథ
ములను, భోజరాజు చంపూరామాయణము, రావు స్వాజ్ఞసింగ
మహిపాలుఁడు రసార్ణవసూక్తాకరము మొదలైన సంస్కృతగ్రం
థములను రచించియుండలేదా? ఇంక నెవరు రాజపులు
లేరా? వారందఱు బండితులుకారా? (పురుసత్తములు సద్భిం
ధరచాపటిష్ఠలేకావచ్చుచో వీరిందఱు గతి యేమి? కావున
నట్టివాడ మొతయు నసమంజసము. వీరిలో మానవశక్తులైన
రావు సర్వజ్ఞసింగమహిపాలుఁడు రచించిన రసార్ణవసూక్తాకర
ము ప్రసిద్ధతత్వగ్రంథమని సంస్కృతవిద్వాంసులు లెఱుంగుదురు.

ఇదియునుగాక శ్రీకృష్ణదేవరాయలు వివిధవిద్యావిశారదు
డు, బహుభాషావిదుఁడు; దేశభాషల ననేకములు నేర్చి "దేశ
భాషలందుఁ దెలుఁగులెన్న" యని చెప్పినవాడు; రాజనీతి
పారంగతుఁడు; కార్యరాజి; భాషాపోషకుఁడు; కవిబృంద
మందారము; సహజసహసద్భుజసంపన్నుడు. తాను గవిశ్రే
ష్ఠుడయ్యును, దనకన్నఁ దక్కుకన్నయే కవులనును, పెద్దన ము
కుత్తియ్యనాదులను బోషించి గౌరవించిన కరుణాశాలి. ఈ
యనగ్రంథమున నచ్చటచ్చటఁ దప్పులు గలవని వాసుకయుండి
డిది. ఈపద్యకాలమునఁ బండితరాజును బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేం
కటరాయశాస్త్రిలవా రాగ్రంథము నామాలాగ్రమునఁ బరిశీ
లించి యాదోషములను నిజముగఁ దప్పులు కావనియు శబ్దపల్లవా
దులలోఁ జేరు నియు నిధాంతీకరించి గ్రంథకర్తయొక్క పాండి
త్యప్రకర్షమున కింక కుఱు గొఱంతలేదని నిర్ధారించినారు. అం
ధ్రభాషను నాంధ్రదేశమునకు స్వీకృతంబున మొనర్చిన మహా
పకార మింతింతయు చెప్పవలసి కాదు. ఇట్టి ప్రోత్సాహమును
తించి చక్రీములు పవిత్రములుగఁ జేసికొనవలయునుగాదా?
అయిన నేయాంధ్రకవియుఁ గావ్యములలో గవిత్వతి చేయనప్పు
డామహానీయునిఁ బేర్కొనియుండలేదు. అది యెలకో? ఒక
వేళ నాతనిగ్రంథమున సప్రయోగము లున్నవని యనుకొనుటచే
నయుండునా? ఇంకేమైన గారణముండునా? ఇదమిత్యమని
చెప్పవలెదు. ఇంతమాత్రమున నాయనకు లోటువాటిలేనని
తలఁచరాదు. లోపము లేకమైనను లేదు. బ్రహ్మశాటిహారము
ను, హిరమనకున్ననో నది వ్రజము కాకుండునా? విద్యవల్లవి
శ్రేష్ఠుఁ డెప్పటికిని విద్యవల్లవి శ్రేష్ఠుడే. ఇంతకును నాకుఁ
దోచినదాని కదో వచింపసాహించితిని. నేజెప్పినదానిలో
దప్పులున్న నన్ను మన్నింపుఁ డని పండితప్రవరులఁ బ్రార్థించు
చున్నాడను. గోదావరి నుండల వాస్తవ్యులగు వీరేశలింగం
పంతులు చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం మొక్కపాటి మర్త్య
రాయుడుగార్లు మున్నగు వారి మేధాసంపత్తిని గొనియాడి
పీఠికాపుకము యొక్కయు, తదాస్థానకవుల గూర్చియు వివ
రించుచు తమ ఉపన్యాసమును ముగించిరి.

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి అధ్యక్షకోపన్యాసము.

ప్రస్తుతాంధ్రభాషాస్థితి.
ఆంధ్రభాష ప్రస్తుత మెట్టిస్థితిలో నున్నదో రవంత చె
ప్పదను. నేను జెప్పట యెందులకు? ఆంధ్రభాషాదేవి యెట్లు
న్నదో మీరే చూడుండు అదెట్లు? సహజభావనాబల సంపన్నుల
మైన మనము మనస్ఫూర్తిగాఁ జూడఁదలఁచుకొన్నయెడల
కారదాదేవి మనకుఁ బ్రత్యక్షము కాకపోవుటయే. మనశ్శక్తికి
ఒప్పులు కానిదేవత లేవన? నామనలారా! భాషాశాస్త్రములను
రవంత ముఖ్యంబుజేయుండు. ఆంధ్ర శాస్త్రజ్యోతి నెగసన బాడిచి
దాని కిరణము లటులిటులు చెదరనీయక సంస్థాభవింపఁ జేసి
మనకఁ గావలసినవిషయమువై నుస్థిముగ నూటికఁ గేంద్రీకృత
మొనర్చుండు. అహంకారంబునలి యశ్వేషణజ్యోతికంటె ననేక
గుణ తేజస్వివృద్ధ మగునట్లు వెలుఁగఁ జేయుండు. ఇంక నేమి?
అదిగో అదిగో! ఒడలు జలదరించునట్లు, కనులు కృతార్థముల
గునట్లు మనను పుష్పించునట్లు—జన్మము తరించునట్లు—అం
ధ్రభాషాదేవి దన్న మిచ్చుచున్నదే! ఆనీకసహస్రచంద్రులం
దలసన్నిభ మైన యాస్యచందలము వీణాదండమునకఁ రవంత
యొటిగియున్నది. అందుచేఁ గిరీటమునండి (వేలాడుచున్న
త్రెములగుత్తి మేరువువద్ద నున్న వీణాదండమై వేలాడుచున్నది.
భాషగాఁ బరిశీలింపుడు. ఎడమమాకాలివై మడచిన కుడిమా
కాలి వంపు ప్రక్కను రవంత జెనుకక దేవతాంధననిర్మిత మైన
వీణాదండ ప్రకాశించుచున్నదే. కిరణ్యునిధానేదనమున వీణా
దండము తిరగెట్లు చిగిసిన ట్లామె యెడమచేయి వ్రేలు
తిరుగులవై నెట్లు కదలుచున్నవో? ఆహ! అదిగో కుడివైపున
రాజరాజనరేంద్రుడు నెంచువైపున గృష్ణదేవరాయలు వింశా
మరములుచేతఁ బుచ్చుకొని యెట్లు వీచోపులిచుచున్నా? అని
గో! అపితము మొదట పీఠాంబరపు నడిట్టుతో నిలువబడిదేనికి
పారిశాత పుష్పములతోఁ బూజలొనర్చుచున్న యాపాశోహిత
బ్రాహ్మణుఁ డెవరో యెఱుంగుదురా? అదిగో! ఒక్కచింతా
కంతవాసి—క్రిందుగ నిలువబడిన యా కుండలాలసోపయోజి
కష్టపృథురతిష్ఠితైరము చేతఁ బుచ్చుకొని—కహన్యా! నీ బా
సనీరజఃప్రాక్షి నివ్యాస లిచ్చుచున్నాడే! మఱియొక జైత్రే
దుక్రింద—పురోహితునియంతపాటియఁ గాక, సోమయాజి
యంతసోగయు గాక మట్టసపుటాదిగ నున్న వంత్రిభావజి
మహాలక్ష్మిజేవి కొడలిని మందాకినీ నీలపురిందేదోనీలం బట్టు
కొని నేవించుచున్నాడే! అర్యలారా! చూచుచున్నారా?
ఉ॥క్షోణిశిలంబు నెత్తురురుసోకఁగఁ మొక్కినతంతింతువైత
శ్రోణికి జంచరికచయనుందరవేణికి రక్షితామరశ్రేణికిఁ దోయ
జాతభగవత్ర శశికణ్ఠే; వాణికిన్! వాణికి నక్షుదామకుకనారి
జపుస్తకరమ్యపాణికిన్. అని పలికి చాచమట్టగ నామౌగదండ
ప్రణామ మిడుచు యాజాంబూనంద విగ్రహమును గాంచి
మీకన్ను లానందబాష్పములనువిడుచుచున్నవా? ఆహ! అది
యేమి? ఆకవి? వినియేనా కానదాదేవి కిరంకంపన మొర్పిడి!
కాక యాభయమహారాజేంద్రుల వింశామరసేవననా యామె
చెవినున్న చెగల్వ కదలిసది! అట్లు కదలిన చెగల్వనుండి జాతిన
యమృతిబిందువు నెట్లు వీణాతంత్రులవై బడుచున్నవో!
నాయనలారా! ఈచక్రచుంతయు నామెవీరమునకు దిగున ను
న్న రెండుమాడు మెట్టమీదిది! కాని యిది యంతయు మనకేల?
దిగుడు ఏదేనిమిది మెట్లు దిగుడు. మృచ్ఛకటికాపరవర్తము
ను జూలియన్ సీజు పరవర్తమును జేకొట్టికొని నిలువబడిన
యాస్యపుని గాంచితిరా విల్వేశ్వరీయ శంకరవిజయధ్వజాది
గ్రంథములను జేతఁబుచ్చుకొని పలుకుదయ్యమా! ఇది పాయస
మమ్మా! బస్మద్దయ్యపుట్టిల్లా! ఇదిపానకమమ్మా! త్రాగు
మమ్మా! యని తలకంపింప స్పష్టముగ సంబోధించుచున్న
యాజ్ఞాస్వరూపుని గాంచితిరా? అదిగో! మహేంద్రవిజయ
నయనోల్లాసకర్తలగు సోదర కవులు శ్రవణా నందముగ
భావదాగాన మొనర్చుచున్నారని వినుచున్నారా! వారిగాన
మధురమచే నాకర్షింపబడి కాబోలు నొక్కశాంతిస్వరూపుఁ
డైన వృద్ధుఁ డెటువచ్చి 'ఆరంభించినభారతము పూర్తికాలేదు.
ఇది యమృతగారి కర్పింపకచ్చునా లేనా, యని పీఠికాగిరిముల
పెద్దకట్టను వారికిజూపి యడుగుచున్నాడు. అలకంబుచున్నారా?
ఏనో బరువైన గ్రంథములు వదిలంపుటములు కాబోలు జేత బు
చ్చుకొని యెట్లుచక్రపాక బుట్టుకొని దగుచు గచ్ఛముగ మెట్లె
క్కుచున్న యామనలియూనున యెవరో యెఱుంగుదురా? ఈ
యననుజూచి విల్వేశ్వరీయకర్త గుఱుచుచున్నాడే! తనప్ర
సన్నరాసున విరుద్ధముమాట పరామర్శివాడు కాబోలు;
ఆహ! శత్రుండుకవు లిద్దఱు ఒకరు ముగిలినారు ఒకరు ఒడు
చువారు ఒకరెఱుగివారు ఒకరునల్లనివారు ఒకరుపాటివారు ఒక

గు రంగంపాడుగువారు నొకచోటల గొగ్గలియకొని మనగ్రంథములు కారదాదేవి కర్పితములమీద యొకరితోనొకరు చెప్పకొనుచు బూర్వచైరములు వదలి చెట్టపట్టుల వైచుకొని మెట్టులెక్కుచున్నారని గాంతిచిరా? కాని పీరికొకటి రెండు మెట్లు ముందు బుద్ధచరిత్రమును సరస్వతీ సంవికలను జేరిబట్టుకొని కంటిజోడుతో ముందుకు బోవుచున్న యాభాషాపాపక లేజ మేల్రావ్యాభిప్రాయం పరిశీలించితిరా?

మహాజనులారా! ఇదివఱకు మనము కాంచినవా రందఱు గలిగినవారు ఇప్పుడు బ్రతికి బట్టకట్టుచున్నవారిని గ్రంథము కలము బట్టినవారిని ఇకముందు చూడవలసియున్నాము. ఇక గొన్ని మెట్లు దిగుదు అదిగో! కారదాదేవి చరణాధారము వలె యింద్రధనుస్సురంగులుగల యెన్ని యోధావలను దట్టలా బెట్టుకొని యొక్కముసలియాడన యామెట్టుమీద గూరుచుండినాడు కనబడుచున్నాడా? అవి భక్తచింతామణిపుష్పములు కాబోలు! ఆచర్యుల నొక పెద్దడు కాణి మున్నది. చూచితిరా! ఆదేవో! వంగభాషనుండి పరివర్తము నొందిన బహుళము లైనవలలగల గ్రంథాలయముకాబోలు! ఆచర్యుల ఫలంగు చందరపుష్పములలో దాదాపుగ బండ్రెండుజముల యెత్తువఱకు జేబుదీన యాపుస్తకములనుమాత్రా మేవో యెఱుంగుదురా? అవియే పాటలనాటకములు ఓ! యెగురుచున్నవి. గిరగిరదుగురుచున్నవి! నేలకైండుచు నెంతగందరగోళమైన జేయుచున్నవి. ఈసందర్భానికి బద్ధాకిమిడి వాస్తవ్యుడైన బ్రాహ్మణుడొక్కఁడు నవ్యసంగీతపురాణధోరణితో దాళపుల జెప్పలు చేతలుచుచ్చుకొని తాండవించుచున్నాడు. అదిగో! ఒక్కభాషాపండితుడు. “ఇటుచూడుచు” అని తిర్జనితో జూపించుచున్న పెద్దయతురములేవో చదువలరా? “విజ్ఞానసాగ్రాధి గ్రంథములిక్కడ” యని వాడుబడియున్నది. “సెబాస్” ఇది గీతపద్యనాటకములని యెవ్వడో యొకఁడు కిత్రవారసంచినవాటను విప్పచున్నాడు. ఇది సర్వత్రాగ్రంథ రచించినవలలని గుమిజూడికొందఁడేవో పేళ్లను చదువుచున్నాడు. గాందర్వతలక నని మఱియేమోయని విచరుచున్నది. ఇది గోనూతనాంధ్ర వాఙ్మయచరిత్ర మని యొకపుస్తకమును బైకెత్తి యెవరో చూపుచున్నాడు. ఆమూలను రాసిపోసిన వన్నియు గ్రామ్యభాషాగ్రంథములు అచ్చట వృద్ధుడయ్యును బలిష్ఠుడైన మొక బ్రాహ్మణ వర్ణుడు గ్రామ్య భాషాత్రిపుష్టి నువస్థాపించుచు దను పుస్తకములలో బ్రమాదమున బడిన వివర్యాదర్ప విమార్యాదర్పచును గ్రంథమును బైకిదీసి కేకల నాటకముల దొంతరవైకి గూ యని వివరించుచున్నాడు. అచ్చట జేరిన గ్రంథకర్తలయిదాటకుండలకులవై గనున్నట్లుకనుపట్టుచున్నాడు. వీరందఱు చేతులలో నొక నాటకమో నవలయో ప్రహసనమో చిన్నకథయో యున్నది. కాని రిక్తశూన్య దోకఁడును లేడు. ఇక్కడ జుట్టుగాని నీరెట్లుకాని కాల్యంగూడదని పెద్దయతురములు గోడలపై వ్రాయబడియున్న యాకొట్టేవో యెఱుంగుదురా! అవియే తాళపత్రగ్రంథాలయములు. ఆ సమీపముననే కొండలు చేతులలో నేసియోకాని గలగల బాడియకొనుచు దిరుగుచున్నార కనుచున్నారా రాగికిడియుములలో దగిల్చిన రాగిరేకు లున్నే అవియే పూర్వకాసనములు. వారే భావ్యంధ్ర సారస్వత చరిత్ర కారులు. వ చా వ్యా! ఎక్కడఁ జూచిన గ వి యే ఎక్కడఁ జూచిన నాటకకర్తయే ఎక్కడఁజూచిన నాభ్యాయకుడే. ఎక్కడఁజూచిన విమర్శకుడే! ఎక్కడఁజూచిన తూర్పువాంపాట్టియానలు పడవటివారిబారడేసి దీర్ఘములు మధ్యచండలములవారి చట్టను పుమాట ఒకరితేమి ఒక వైఖరియేమి? ఆచర్యు ఇన్ని యుగలనియున్నవి. కవులు గవులను దిట్టుచున్నారు. కవులు విమర్శకులను దిట్టుచున్నారు. విమర్శకులుగవులను దిట్టుచున్నారు. విమర్శకులు విమర్శకులను దిట్టుచున్నారు. కవులు విమర్శకులై వారు విమర్శకులై నవారిని దిట్టుచున్నారు. వీరిపక్షపు వారు వారిపక్షపువారిని దిట్టుచున్నారు. వారిపక్షపువారు వీరిపక్షపువారిని దిట్టుచున్నారు. విపక్షములేనవారు రెండుపక్షములనానిదిట్టుచున్నారు. మహాజనులారా! ఈమహాకొలాసాలములలో గాందరుగువలలూడ గనబడుచున్నాడు. చూచితిరా! అబలాభ్యుత్తమాలుని సాచిత్రీ నాటకమనిచేయియేమోయనినన్నవైసగొంతులతో గంగితముకంటిధ్వజముల వివరబడుచున్నది. తెల్లగనుద్దగొండలవలె నగపడునని యేవోతిలకించితిరా! ఆంధ్రపులికలు, కృష్ణాపులికలు, పీతకారిణీపులికలు, న్యాయదీపికలు గోవానీపులికలు జన్మభూమిపులికలు ఇవి కాక యెన్నియో గ్రంథమామన వెలువడిన సంవికలు ఇకనావైపును వారెగ? వారే నవ్యకవులు తెనుగు లోటలా యాద్యగీతములు మోహగీతములు భావగీతములు ప్రేమపాటలు రుంయచని కొదచేయుచున్నవి వివరుచున్నారా? ఈమహాసంకులములలో రాట్లుపు గీతములు ప్రతిగీతములు ఖద్దరుపాటలు చూలాడుకుపాటలు ఏకులుచేయుపాటలు స్వరాజ్యధర్మములు స్వరాజ్యతాంబూలములు. ఇవి కాక శ్రీలు పురుషులుకూడఁ బెరిపిలేకుండ ను ప న్యాసములు! వాక్కునకువ్రాతకు నింపిబృంధణము ముందెన్నఁడైన నుండేనా? ఓ ఏమిసంవలనము! ఏమిసంక్షోభము! ఎంతకీక్రి! ఎంతజీవము ఎంతదాటి! కారదాదేవికంతమహాత్మ్యవృద్ధినియు లేనట్లుకనబడు!

చున్నదే! కాని మొదటిరెండుమాఁడు మెట్టుమీదినా రెవరో కేకలిడుచున్నార వినుడు. “ఎందులకాగో! ఎందులకా వని మానినవాత ఎందులకాతుక్కుకొవెంట” యనికేకలిడుచున్నా రే. సరస్వతీదేవి యామాటలు విని సన్న సన్నగవులనున్న దెందులకో ఎవ్వలైన నెరుగుదురా? ఎఱిగియుండునెడల నాకుఁ జెప్పగా మీరుమీరు. ఇంతిలా నామాటనుండి యేదియోధ్వని వచ్చుచున్నది వినుడు. ఎఱిగిమాటలాడుచున్నాడు. పనికిమానినవాత యా! అబ్బ! మ మృధి తే పిం చు చున్న మీరుచెప్పినకవి త పనికిమానిన వ్రాతకారు కాబోలునే! మీవైవారిక విత్తముండు మీరుచెప్పినదియు దుక్క క్రిందివారివ్రాత వైవారివ్రాత ముందుఁ దుక్కు. అది వారివైవారి వ్రాతయుండు తెంట. అన్ని కవిత్వములు కాలివానుని కవిత్వముముందుఁ దుక్కు. కాలివానుని కవిత్వమైనను పుట్టనేమోవి వ్యయముందుఁ తెంట అది యైనను బ్రహ్మచరసంధానమున వేద్యులనుండి నిద్రయొచ్చుముగ నున్నదమైన కవిత్వముముందు దుక్కు. ఆవేద్యులైనను సాగవహుత్వవ్రీమునఁ దపోమాహాత్మ్యమునఁ బ్రవృత్తికాంత ముండువలలో నొక్కవెండ్రుకలొని వంకర టింకర లైనను నరిక జెప్పలేక పోయిరే-అట్టివో నేవని కవిత్వము దుక్కు, ఎవని కవిత్వము ముక్కు, ఎవని కవిత్వము వెంట. ఎవనికవిత్వము పంట. అందఱు ప్రయోజనలే! అందఱు ప్రయోజనలే! మాకాలనుండు మమెట్లు వైవారు తిట్టుచున్నారో మీకాలనుండు వైవారు మిచ్చుట్లు తిట్టినవారే. భాకవర్త మన్నియుగములందు గూడ నాడియాటయే యాడుచున్నది కాని యొకచోట క్రోతుల భాగవత మాడి యొకచోట గోవిందనామస్తవకణ చేయుటలేదు బుద్ధితేజ పోవుటచేత నెప్పటికీ స్ఫటికే పరావ. వైమెట్లువారు వారివైమెట్లువారి మెట్టువదినుచు దయక్రిందిమెట్టున నున్నవారిని మెట్టుచున్నాడు. ప్రపంచమును స్వేచ్ఛెడిదీ? అది ఇంక నేమిమో జాహులకాస్త్రీ యాకాళయగిసోరు వెట్టుకొని మొండినాటతోపుగా బడితబానాదతిని పుకుచున్నాడు. సాక్షిసంఘోషనాగపమలింక పట్టి పట్టరాదటయ్యా యని వైమెట్టునుండి వెకటాన్నియగురు కాబోలు పలికినాడు. ఈవెంకటరత్నము గారికి సాక్షి యనగ నింతద్యమ మెందులకో! మహాజనులారా! మఱియొకద్రక్కను జూడుండు అటుకది సమీపించుచున్న వృద్ధపండితు నెడు నిద్దలు పడుచుపండితులు బారుచుండి యప్పుడే యతురస్వీకరణ మొనర్చుచున్న యొక్కలవలె“ ఆ ఆ పడి” అనుచున్నారేల వారే మార్గరాయనిగుంటు కార్యాలనుచందలి పండితులు, గ్రామ్యభాషాంధోభ్రష్టమునుండి భాషనురక్షించి యాధ్యం చిన భాషాకవియైడెన యాంధ్రభాషామహామాయెడుటనే కానఁబడుచున్నాడు. “భాషాధారకా! పుష్పాత్రాది సంపత్తితో నిండుగా నూత్రెడ్లు వర్ణిలుమయ్యా మహారాజా!” యని మహాజనులందఱొక్కమా తాళిగొడింపరా? మహాజనులారా! తెలు పడుచున్నది. దేవతాదర్శన మిరఁజాలును.

మహాజనులారా! క్రిందచనలేకుండ కారదాదేవిపూజ కై యెంటిలుగ్రంథకర్తలంతకా బాటుపడుచున్నారో చూచితిరా? ఇన్ని పాటలుపడి ఏమిద్రవి మొందుచున్నారోయెఱుంగుదురా? పన్నులు, సభ్యములు. ఈపుస్తకములన్ని కల చుంచి కాకపోవుటచేతనే ప్రజలువారి నిరాకరించుచున్నారా? మంచి వోవిద్దవో చూచితిరువారత నవా తెలిచువలసింది. అట్లుచూచినవారెవరో? చూచుట కొపిక యెవరికి? చూచుటకుఁ కఠికయెవరికి? చూచుట కంతభాషాభిమాన మెవరికి? చూచుట కక్ష భాషమైన నెందఱకు? ఆంధ్రదేశప్రజలు విరివిగాతెక్కుమాచుకొనినమెడల నూటికియదిమంది కాంధ్రభాషాభాష మున్నదేమో చాలు. అంతేచాలును. లేపోయినప్పుడు చాలదని దెవులాడిన లాభమేమున్నది? వదువుటకర్తలకు నీయురుగుగురిలో వారెవ్వరోచెప్పరా? న్యాయవాదులు సర్కారుద్యోగులు వర్తకులు పాతకాలోపాధ్యాయులు గ్రంథాగారసంపాదకులు నటలు మార్గములు నేత్యాపియులు మొదలగువారున్నారు. న్యాయవాదులు సర్కారుద్యోగులు వర్తకులు పాతకాలోపాధ్యాయులు కాంధ్రభాష చదువుచు. ఆంధ్రభాషలో దఱుగుగ మాటలాడు. ఆంధ్రగ్రంథములనుపట్టు. శ్రీరామ యాదునికలగ్రంథముల చేత వివరు.

వీరివలన భాషకుగాని భాషాభాషసంపన్నులగు గ్రంథకర్తలకుగాని యేవిధమైనలాభము లేదు. ఇంక గ్రంథాగారసంపాదకులు వీరువలలూఁ బెట్టి నీకముపెట్టుటకు వారి గ్రంథములు నగమువెలకు గొందురు. ఇంకనటలు రూపాయలమాడుపాటలాలు తగ్గించుకొని యగ్రంథములను వారికి నోటి కందని జైల్లోనుండని పనికిమానినవనితోచిన భాగములను ఖండించి నాటకములలో నుంచిన పాత్రములలో గొన్నిటిని వీరివైచి మరొన్ని స్వంతపాత్రములకేర్చి వాతలవినవారిని బ్రతికించి బ్రతికియండవలసివారిని జంపి గదిలాని భార్యాపతి రంధ్రము మొదలు కాటిలాని కడపటికర్మమునక కన్ని పనులు గూడ పార్శ్వపట్టపాటలచేత జరిపించి గ్రంథములయొద్దం భంగ మొనర్చి ప్రస్తుమొనర్చి పరకురావప్రీతి చేయుచు ఇక మార్గములు రైలులో బ్రయాణ మొనర్చువారు రెండణాల కొక్కనాటకమో ఆంధ్రబట్టుల కొక్కనవలయో కొని దునికిపాట్లు వచ్చునప్పుడు రంతరమామచుఁ జుట్టగార్చి దానివైఁ బ్రమాదనకమున

గూఁకరించుచు దప్పుని సరియొనర్చుదురా? పాదరక్షలతో ద్రోమును నేలందడిలోనో కాఫీపాత్రయో నీటిచెబో తిరుగబడుటచే నది తడిసిపోగ వానినావలనో మూత్రపుగదిలోనో పాటవేయుచు. ఇక నేత్యాపియులు తమ నేత్యలయొద్ద దాము మిగులరంజులనునీనుకొనుట కేదోనవలయో నాటకమో కొని వారియొద్ద వారి ప్రీతికొరకై నాటకపద్ధతిగాఁ జదివి మంచము క్రింద పొంపేయఁగా దానిని నేత్యమాత్ర యద్దుపొగతో బ్రధాన నాయక పాలాసిపట్టులతో వినియోగింతురు. గ్రంథము తెల్లు బ్రవ్వయినను గ్రంథకర్త లొక్కపూటయైన దినుటకు వీరివలననే సదుపాయుగుచున్నది. ముప్పికాటువాడు గ్రంథము కొనవలసి నదే కాని పావులాడబట్టులు పెట్టి భాగ్యవంతుఁ డొక్కపుస్తకమైనఁ గొనఁడే నలువది రూపాయలు జీతము తెచ్చుకొను జనుని మొదలు నాల్గువేల రూపాయలు జీతము తెచ్చుకొను జన్మికువఱకు జనువుకొనుట కొక్క యాంధ్రగ్రంథమైన గొనినవాడు కనఁడఁడే, కాటికి సిగ్గు. దేశమునకు సిగ్గు. సిగ్గు. సిగ్గు. ఆంధ్ర గ్రంథము కొనిన యెడల న ప్రయోజకత, ఆభాగ్యత, ఆప్రతిష్ఠ - అజ్ఞత-ఈ భాగ్యవంతులలో నట్టియపోనా మురించివినగాని యట్టిగర్వము కడతేరినగాని యట్టిజుభాషము వ్యస్తమైనగాని భాష వాగు పడనేరదు. కడుపుఁబట్టుగాని కవులన్నిగ్రంథములను వ్రాయగలరు. ఎ.త.కాలము వ్రాయగలరు? భాషాసేవకై విరియోపదేసవీరి భాగ్యమెందులక? వీరు గ్రంథములు వ్రాయనక్కఱలేదు. చదువనక్కఱలేదు. వీరు [Maynes penal Code] కంఠపాతము తఁక్రిండుగా చేయవచ్చునుక భాషాభాషాగూఢ వైచివనక్కఱలేదు. జన్మికు [Kenyon] గాఁతీయలన్నియు వీరికి జిహ్వగ్రమున నుండకవచ్చును. జుకచక్రవర్తి యెవరో వీరికి దెలియనక, అలేదు. వీరుభాగ్యవంతులయొద్ద, బదుల్లు తీసికొని దివాలాలు తీయ నేనచ్చును. నుతంతిశకమైన జనునకక్కఱలేదు. ఆంధ్రదేశమునఁ బుట్టి ఆంధ్రులై ఆంధ్రభాషకర్తమును నేనామునఁ గలిగియున్న వీరాంధ్రకవులగ్రంథమును ఆంధ్రదేశము కఱకైనను ఆంధ్రభాషకొఱకైనను ఆంధ్రభాషకొఱకైనను తమ యాంధ్రత్యము ను నిలువ బెట్టు కొనుటకైనను గొనక తప్పదు. కొన్ని గ్రంథములు చదువనైన నక్కఱలేదు. చదివినయెడ నంతింత మందిదే. భాషాభాషమును సంపాదించుకొని కవులను పోషించియెడల మఱింత మందిదే పోషించుట యేమిచ్చుది? పుస్తకమును గొన్నయెడల నంతే చాలును. భాషభాగవతము లెఱుంగనివాడు బాధిష్టరైన నేమి భండాధిపతియైన నేమి? ప్రభుడైన నేమి! బ్రహ్మాండనాయకుడైన నేమి? ఆతఁ డాంధ్రుడయిత్రము కాఁడు. ప్రజాపోషణము గ్రంథకర్తల కత్యావశ్యకము. మన దేశమునందేరదు గాని మిగిలినన్ని దేశములందుఁ గూడఁగవులకుఁ బ్రజాపోషణమున్నది. ఈ నిర్వాగ్యత ఈయంకశాగ్రణ్యము మనదేశమందే. ప్రభువు లేండఱకవులను పోషింపఁ గలరా? ఎంతకాలము పోషింపఁ కిగలరా? ప్రజల భాషాపోషణ భారమును గొంత వహించుటవిధి. దేశభక్తియని భాషాపోషణయని స్వార్థపరిత్యాగమని స్వరాజ్యయని మఱియేమోకాని యాస్వాత్మదేశీయంత అట్లుడికిట్లుడునున్నప్పుడే ఆస్వాత్మదేశీభమును గూర్చి యంతింత ప్రపంచమంతయు నాంధోభవమగుచున్నప్పుడే యాలజాల డబ్బులిచ్చి యొక్క యాంధ్రగ్రంథమును ననేక సహస్రసహస్రన నాహితీ చక్రవర్తులలో నొక్కఁడైన గొనలేరు. దేనున్నాడే? ఆహ! ఏమి యాంధ్రదేశభాగ్యము! ఇంక చాలును. దానికిఁ జాలును. మనకుఁజాలును.

నిజమే గ్రంథము తెల్లవల బయలు వెడలుచున్నవి. గోంట్లు పుట్టుచున్నవి. గుల్మములు పుట్టుచున్నవి. గులాబులు పుట్టుచున్నవి. కుక్కగొడుగులు పుట్టుచున్నవి. అన్నియు మంచివే పుట్టినవని ప్రకృతిలో కాసమున్నవో ఎచ్చటైన నలులు పుట్టినవో? ఏకాలమందైన నట్లుపుట్టినవో? ఏకాలిలోనైన నట్లు పుట్టినవో? యోహూహ. అన్నియెడల నుమాచున్న ప్రకృతి మనయెడల మాత్రము “ఓ! అది యేలనునవలయును! కలువము గ్రంథమే తూటికాడ ముత్తెగరకక్కనే చికింత మెల్లతీగ. ప్రక్కనే మొడిచేయి, ఘనానున గర్జ వెంటనే కప్పుకూత దేశకాలపాత్రములపట్టి ప్రవృత్తి తివనసోపాభాషమును బహిర్గమొనర్చక తిప్పుదు

మామిడిపూత యెట్టివో ముసార్తిపూత యెట్టిది. గోరంటపూవువాన యెట్టిదో కోరింత దగ్గటి. గుబ్బలాడి కంటి తనుకెట్టిదో చుప్పులాని వికటి. పద్మములోనిపురు వెట్టిదో పాములోని పుట్టిది. గ్రంథకర్తనగీత మెట్టివో యతియూత రోగి రావపు డెట్టిది. అన్నియుఁ బ్రకృతిసంబంధములే. అన్నియు బహిర్గతాంతఃకృత్యభావములే. అయినచేమి? చూచితిరాని వేవిళ్ల నూడినలిచ్చుచున్నాము. కలరావాంతులకు కర్పూరార్పిషుచుచున్నాము. మొగిలిపూవును గులకాంతకోప్పలా

పరి హింసాపర్యవేషము వాడుకయ్యెను. స్త్రీలకు పురుషులకు 18 గురికి గానుములు కేసీ కేసు. వా 3 లో వ లు గురికి వా నికరము లకు దెబ్బలు తగిలెను. 12 మంది పోలీసులనుగూడ కొద్దిగా దెబ్బలెరిగెను. మరి 50 మంది స్త్రీపురుషులకు దెబ్బలు తగిలెను. చాలమంది పంటనున్న పగలను మూకవారు పొందినకాడ తిరిగినది 4 వ తేదీ మధ్యాహ్నమునకు మరల గలభా యెరిగెను. ఎరిగినకాడ అగట్టు పోలీసులు. ఈ అల్లరులనును విధిమాలనను కంటికి పంపించుటకు గాన రెండుకెలలవరకును తై నెత్తు తేవంద పథలు చెట్టి గూడదు. కర్రలు కత్తులు మున్నగువాని పట్టుకొని తిరుగునాడదు. రాత్రి 9 ముగిలు తిల్లవారుజామున 4 వరకు గ్రామరక్షక సంఘమువారు తప్ప యితరులు పట్టులలోనికి రానూడదని వుద్యోగులు ప్రకటించిరి.

మూర్తినత్యాగ్రహందోళనము

బాపట్లగారిని అరెస్టు చేయుట

నూడవసారి మూర్తినత్యాగ్రహ విజృంభణము యీ నెల 2 వ తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము మరల ప్రారంభింప బడెను. నీనాటికి బాపట్లగారు బాంధవత్వము కలిపించి, గట్టుపునాదిగోతులను సత్యాగ్రహము పూర్తిచేయ ప్రారంభించిరి. 148, 426, 446 ల క్రింద బాపట్లగారిని మరి 28 మందిని అరెస్టు చేసిరి. అరెస్టు చేయబడినవారిలో యిద్దరు మామలాగడ్డ స్త్రీలుగూడ నున్నారు. ఇంకా వర్తమాన వచ్చుగా టిరి యొందున్నది. సత్యాగ్రహమున పరితేవవలసి అన్ని రాష్ట్రముల నుండియు వెళ్ళుచుండి లేఖలు ప్రాయశున్నాయు. వీలైనపు డెల్లవిజృంభణము జరుపుటకుని పూనానండి 8 వ తేదీని జి. ఎస్. కమిషనరుగారు హిందూన తికకు వ్రాసిరి.

ఖద్దరు శాఖ

- (1) ఆంధ్రరాష్ట్రసంఘమునకు, ప్రత్యేకముగా ఖద్దరు శాఖ యొకటి యుండవలెను.
- (2) ఉత్పత్తి, ప్రచారము, విభా, క్రయము మొదలగు వివి ఖద్దరుశాఖయొక్క యవధిక్షేపములు.
- (3) ఖద్దరువ్యాపక పోకడములకు ఆంధ్రరాష్ట్రము 4 భాగములుగా నుండవలెను.
 1. నంద్యాల, కల్లూరు, కర్నూలు, మద్రాసు.
 2. కృష్ణా, గోదావరి.
 3. కడప, కర్ణాట, అనంతపురం, చిత్తూరు.
 4. విశాఖజిల్లా, కంభం.
- (4) ఖద్దరుశాఖకు ఏ గురు పెత్తనదార్లు ఉండవలెను.
- (5) ఈపంజెర్లములో శాఖయొక్క పెత్తనదార్లలో ఖాళీలు తీరునమొనరుట శాఖాధ్యక్షులు పూర్తిచేయవలెను.
- (6) సంకల్పమున కొకమారు రాష్ట్రసంఘమున యెన్ని కలతోపాలు శాఖయొక్క యెన్ని కలు జరుగవలెను.
- (7) ఖద్దరుశాఖవారు కేంద్రాధ్యక్షకారమును రాష్ట్రములో నొకచోట నిర్వహింపవలెను.
- (8) ఏ మండలమునకు యేర్పరుపబడిన పెత్తనదారి (డైరెక్టరు) ఆమండలములోని ఖద్దర సంకల్పసందర్భముల నితే విషయ శాఖాధ్యక్షునికి పంపుచు ఆమండలమునందలిట ప్రచారముచేసి తనిఖీచేయుచు యితరమండలపు పెత్తనదార్లతో సంకల్పించి చేయవలసిన కడపాముల తన మండలమునకు ఖద్దరు వ్యాపకవిషయములో చేయుచు ఇతరమండలములకు కూడా తనోయము చేయుచుండవలెను.
- (9) పెత్తనదార్లు పంపు ఖద్దరువిషయమైన నివేదికముల ప్రాదేశింది నెల కొకమారు రాష్ట్రశాఖాధ్యక్షులు తమ నివేదికమును ప్రచురింపవలెను.
- (10) ఆంధ్రరాష్ట్ర కార్యనిర్వాహక సంఘసభ సమావేశముతో పాలు ఖద్దరుశాఖవారుగూడ సమావేశపునకు వారి నివేదికముల నివేదించవలెను.
- (11) ఖద్దర శాఖ కొక కొకాధికారి యుండవలెను.
- (12) కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి యనుమతితో శాఖాధ్యక్షులు సదరుశాఖకు సంబంధించిన ఖద్దరు పెట్టుమండవలెను.
- (13) జిల్లాశాఖ:—ప్రతిజిల్లావారు ఖద్దరుశాఖకు నిక మించి ఖద్దరు తెక్కల ప్రత్యేకముగా నుండవలెను.
- (14) ఆశాఖవారు తమజిల్లాక్రింద పనిచేయు ఖద్దరుగారముల తనిఖీచేయుటకు తనిఖీదార్లు నియమింపవలెను.

ఆంధ్రమహాసభలు ఖద్దరు ప్రదర్శనము

విజృంభణమున నూడవసారి ఆంధ్రమహాసభలు 21 తేదీనుండి ఖద్దరు ప్రదర్శనము జరుగును. ముద్దమూల ఖద్దరుప్రదర్శనమునకు కలసికొనివారు స్వయమున వచ్చి ఖద్దరును ప్రదర్శింపవచ్చును. వేళ ఖద్దరు శాఖాధికారి పనునాకు కలసికొని ప్రదర్శింపకు నావలయును. కంపదలవినవారు 15 వ తేదీ లోపున ఈ క్రింది వియనామాను యివ్వవలయును.

కా. నా గేళ్ళర రావు, 7. తిమ్మకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

స్వస్తింబు నెల 8 వ తేదీని రాజమహేంద్రవరమున
రాజరాజన కేంద్ర పట్టాభిషేక నవశతాబ్దివర్ధంతి సభయును,
పా చీ న వస్తు ప్ర ద ర్శ న ము ను,
శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి, యం. ఏ.,

గారి యాజమాన్యమున జరుగును. కావున నాంధ్రభాషాభిమానులు నెల్లరు విచ్చేయ బ్రార్థితులు.

కిరీశేషులగు బాబూ మోతీలాలు ఘోషగారు

నేడం కలకత్తానగరమున కాలధర్మమునొందుట

నేడు (5 వ తేదీ) పగలు 11-30 కు కలకత్తా నగరమున బాబూ మోతీలాలు ఘోషగారు కీర్తి శేఖరైరి. వీరు ఆమృతబజారు పత్రికాధికతులు. స్వప్రసిద్ధ జాతీయనాయకులు 77 వ ఏట వీరు కాలధర్మమునొందిరి. వీరి నిర్భయవిమర్శనములు జన ద్వితములు. ఆమృతబజారు పత్రిక కార్యధికవిఖ్యాతి వీరి సంపాదకత్వముననే కలిగినది గత 50 వర్షరమ. లనుండి వీరికి పత్రికతో సంబంధము కలిగియుం డెను. బాబూ మోతీలాలు ఘోషగారి జ్యేష్ఠభావరును శిశిరకుమార ఘోషగారు ఆమృతబజారు పత్రికను నెలకొల్పిరి. 1911 వ సంవత్సరము శిశి బాబుగారు కీర్తి శేఖరైరి. ఆలతకుపూర్వము 5,6 ఏండ్లనుండియే అనారోగ్యమువలన శిశిరబాబు గారు విశ్రాంతి నొందుటచే కార్యభార మంతయు మోతీలాలుగారిపైపడెనడెను.

కొన్ని నెలలనుండి మాత్రమే మోతీలాలు గారికి వ్యాధి పట్టెనుయ్యెను. అంతిమ కరుకు మోతీలాలు ఘోషగారే పత్రిక ప్రారంభము వహించి యుండిరి. వీరి మరణమువలన వంశరాష్ట్రమునకే గాక భరతఖండమున కంతకును తీరనినష్టము కలిగినది. లోకమాన్య ప్రభృతి మహానాయకులలో బాబూ మోతీలాలుగారిొక్కరు.

ఉనావా పరదలు

లక్నో, నవంబరు 4:—దైనికయమునగూర్చి లక్నో కమిషనరు ఇట్లు తెలియజేసెను. అగట్టు 31 వ తేదీని గంగానది ఆకలి పట్టి 3 ము 8 కెల్లవై పొం 3 నీ నీ వ లి వ ది. నూ డె ము 20, పూ 3 ఇండ్లు కొట్టు కొని పో యి 2:1. పారిపోయిన గ్రామవాసులకు సుకవారము ముందునె అసాయమును మర్నీ తెలియజేసిరిది. కాలకుండి ఇంట్లకు వదిలిపోయిరి. ఉన్నయోదల వచ్చి తిరి ఇట్లావే స్త్రీలు పూసన కడిం నుటకు విడియొక చెక్క ప్రాయమునకు రావీపోవుట కేసును తేని వారిని ఎట్ల వలె ది యి క్క గి యి గ్రామమును వీడి తివరలలోకి వెళ్ళుచుండు తే నెన్నపొననష్టములేదు. కావోగోద ప్రణామ, వేవామూసనవారము సహాయము చేయుచున్నాను. కరకెట్టి ప్రదేశములకు మన్న పంతులు అన్ని యి పోడెను. పంతులు శాశ్వతాయవకు లియునున్నాడు. ప్రాణసంక్షేపాధము నొకపోయిన పంతులును మునిసిపాలిటీవారు పన్నులు కూడా తెలుపుటలేదు. పరిమళులైన కగ్గర చెండు ప్రదేశములనును సీత లలమునిగిన ప్రయాణమున్నది. ఉనావా ప్రక్కలోడ్లు నడుచుటకు పిలువెడు ప్రజల ఇక్కటులను బాధ పట బిల్లామేస్త్రీలు పోలీసు మావదింపెండెంబు గాన కాన కర్యవిధముల తోడ్పడుచున్నారు.

- (15) ఖద్దరు శాఖవారు యెచ్చట నూలు యెత్పెట్టి యగుతో యెచ్చట శిశి నేయు స్థానములు కలవో ముదల యన సంబాధాక్షి తెలియపరచుట నెలకొనవలసి వేదిన రాష్ట్ర శాఖాధ్యక్షునికి పంపవలెను.
- (16) దేశీయ మహాసభాసభావయొక్క ఖద్దర శాఖవారు పంపు ఫారముల జిల్లాశాఖవారు పూర్తిచేసి నెల కొకమారు రాష్ట్రశాఖాధ్యక్షునికి పంపవలెను. అట్లు పంపి యెడల వారికి యిచ్చు ఋణమును ఉపండి ఇదివరకు ఇచ్చిన ఋణమును మూసిమానుటలలో తిరిగి యిచ్చుటకు వారు కోరవలెను.
- (17) (1) శ్రీ శివక లక్ష్మీనారాయణ (2) కతు నింకటరాజ్ (3) గజబల్లి రామచంద్రరావు (4) జల్లాది కృష్ణ మూర్తి పంతులుగార్లు 1,2,3,4 నుండలములకు పెత్తనదార్లు గా యెన్నుకొనడమైరి.
- (18) ఈ కై శాఖకు శ్రీ కా. నా గేళ్ళర రావుగారిని అధ్యక్షులుగా నియమింపవలెను.
- (19) శ్రీ శాశివాధరి నాగేశ్వరరావుగారిని ఖద్దరు శాఖకు కోశాధికారిగా యెన్నుకొనడమైరి.
- (20) ఖద్దరు అభివృద్ధి నిమిత్తము నేటుబలాజీ పంపి మెల్లమును శ్రీ నాగేశ్వరరావుగారి పేర నెల్లట అన్నక క్యాంపులో నుంచుటకు వారికి అధికార మిచ్చుడమైరి.
- (21) ప్రస్తుతము ఖద్దరులకుగాన 500 రూపాయలకు మించకుండ వ్యయము చేయుటకు శాఖాధ్యక్షులకు అధికార మిచ్చుడమైరి.

నడింపల్లి నరసింహరావు.

కార్యదర్శి

కంపెనీ భవిష్యత్ కార్యనిర్వాహమును గూర్చి సింధియా పోయొడ వర్తకసంఘమువారు-సింధియా స్టీము వారి కెవెక కంపెనీ-57 జేబికుయూజుగారితో రాయబారము లను జరుపుచున్నారు.

శ్రీ శే. సర్ ప్రతాపసింగు గారు
ఆకస్మికముగ మృదయము అనిపోవుటచే యోగపురుపు పరిపాలకులుసీతా ద్రా 35 25 ప్రతాపసింగ గారు నిలుచున్న టులే యుండి గభీలున నేలనూలి మృతులైరి.

కొవ్వూరు చిల్లమునసబుకోల్లో

తొలుకు షిల్లము! ఆనెలు 84/06
చాదిగారు:—ఈనా పార్లమెంటు ఆపూరావునా ద్దరు జమిందారుగారు.
ప్రతివాడు:—1 యార్డుని పుల్లయ్య, 2 యార్డు నున్న య్య, 3 యార్డుని, 4 యార్డు పార్లమెంటు, 5 యార్డు సర్వేవా గాయని మయారయవరకును 6 రాజు అయ్యయ్య, 10 యార్డు కానుమ్మ.
యా నెంబరులో ప్రెల్మ్యునేలు నోటిసులున్ను, వేం నాలు మెల్లం తగ్గించు మని పెట్టిన పిటిషను నోటిసులున్ను జనులు నడుగుటలేదు. నోటిసుల వాయిదా 26-9-22 తేదీ అయ్యున్నది. ఆనోజు ప్రెలు కొవ్వూరు కొద్దకు నోజున కానియెడల తరువాయపు తీర్పులు యిచ్చుచు నది తెలియ చేయడమైనది.
ఎం. వి. నుబౌరావు,
చాదికరపు షిల్లము.

చందాదారులకు నిజవి

మంతుభి సంవత్సరాదిసంచికలు తయారగుచున్నవి. కాగానే వారములో పి. పి. మూలముగా పంపగలము. చందాదారులు వ్రాయ నవసరము లేదు. అక్కర లేని చందాదారులు తమ చందా నెంబరు నుదాహరించుచు ఆ సంగతి తెలియజేయ గోరు చున్నాము. అనవసర మైన పి. పి. ఖర్చులు తప్పవు. సంపాదకుడు.

ఆంధ్రపత్రిక

1922 సం॥రం సెప్టెంబరు నెల 5-వ తేది

మంగళవారము

శాసనసభా ప్రవేశ

ప్రయోజనశూన్యత

బీహారునాయకు డగ్ల రాజేంద్రబాబుగారు, శాసనసభా ప్రవేశము వలని ప్రయోజనశూన్యతను కడు సహేతుకముగ జెల్లడిజేసిరి. శాసనసభలలోనికి జని నిరాకరణమును కొనసాగించుట ఎటుల యసాధ్యమో, వారు వ్యక్తముజేసిరి. కద్దరును గురించిగాని, గోసంరక్షణ గూర్చిగాని, విద్యావ్యాప్తిని గూర్చిగాని అనుకూలశాసనము జేయునపుడు, నిరాకరణవలంబులు దానిని నిరోధించుట అసభ్యముగ నుండును. మంచి శాసనములను చెడ్డశాసనములను ఏకవిధముగ నిరోధించుటకు వీలుపడదు. ఇటుల గావించు నుద్దేశము, శాసనసభలలో బ్రవేశింపనెంచెడి జాతీయపక్షము వారి కున్నటులను గనుపింపదు. అందుచే చెడ్డ శాసనములకు ప్రాతికూల్యము వహించి, మంచివానికి వీరు తోడ్పడెదరని తలంపవచ్చును. ఇక్కార్యమును ప్రస్తుతశాసనసభలలో మితవాదులు సయితము నిర్వహించుచునే యున్నారు. కాని, ఇందువలన లాభము గలుగ లేదని నెల్లడియొనది. స్వరాజ్యసిద్ధికి శాసనసభలు నిరర్థకములని, మితవాదులే గ్రహించుచున్నారు. స్వరాజ్యసిద్ధిమాట యటుండ ప్రజలజన్మస్వాతంత్ర్యములను రక్షించుటకు సైతము ఇవి యక్కరకు వచ్చుటలేదు. నిరంకుశపరిపాలనము, సంస్కరణముల పూర్వమున కన్న యధేచ్ఛగ కొనసాగుచున్నది. దీని నాటంక పరుసజాలక, శాసనసభ్యులు నివ్వెరపోవుచున్నారు. వేనకువేలు కారాగృహములకు బోవుచున్నను, నిరపరాధులు పలుబాధల నొందుచున్నను, కారాగృహములలో వారు అనేకకష్టముల పాలగుచున్నను, సభలు జరుగుటకు వీలులేక వాక్యాతిత్రమునకు భంగము కలుగుచున్నను, వారు నిస్సహాయులై యున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో జాతీయవాదులు చేరినను, ఫలితమిదియేగద. వంగదేశ శాసనసభ్యులు రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదల జేసి, నిర్బంధ విధానమును వెంటనే తొలగింపవలెనని చేసిన తీర్మానమునకు పర్యవసాన మే మయ్యెను? జయములో కొరడాదెబ్బల గొట్టుట గూర్చిన చర్చకు తమ మయ్యెను? అట్టిపర్యవసానమే జాతీయములు చేరినను, తలపించును. అటుల జరుగుట కయవమానకరము. ఏలనన, వెనుకటివారి కుక్కడుపని జేయగలమని భావించి, శాసన

సభలో జేరినవారికి గలిగెడి ఆశాభంగమునకు మితి యుండదు.

ప్రధానమంత్రిగారి ప్రసంగమునకు వంగదేశ శాసనసభలలో నసమ్మతి జూపుటకు వీలులేదని లిట్టనప్రభువుగారు ఉత్తరువుజేసిరి. మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరుగారుగూడ ఇట్టియుత్తరువునే గావించిరి. ఇట్టినిదర్శనము లెన్నియేని గలవు. సర్వాధికారములును గవర్నరుల హస్తాంతరై యుండుటచే, ప్రస్తుతశాసనసభలకు మితవాదులు వెడలినను, జాతీయవాదులు వెడలినను, మరియుర పక్షమువా రెవరువెడలినను లాభమొక్కటియే. శాసనసభలలో జేరవలసిన తరుణము స్వరాజ్య సిద్ధికి బిమ్మటగాని, తత్పూర్వముగాదని గ్రహింపవలయును. మరియొకమార్గమును సూచింపవచ్చును. శాసనములు మంచివయినను చెడ్డవియైనను, జాతీయవాదులు వానిని నిరోధింపవలె నయ, ప్రతిష్ఠంభనలను కావించవలయు ననియు జెప్పెదరనుకొనుడు. ఇంకవలన లాభమేమియు గలుగదని రాజేంద్రబాబుగారు భావించుచున్నారు. శాసనసభవారి నిర్ణయమును ప్రతిదానిని నిరాకరించి, శాసనము గావించుటకు గవర్నరుగారి కధికారముండుటచే, నిరోధమువలన లాభముండదు. అధికసఖ్యాకులు చేరితరుచుగ ప్రాతికూల్యము వహించుచో, గవర్నరుగారికి కష్టమగునని తలంపవచ్చును. అట్టితర, ప్రస్తుతసంస్కరణముల నెక్కుడు పట్టిన నెక్కుడు రద్దుజేసెదమని, లాయడుబాద్లిగారు సూచించియే యుండిరి. శాసనసభలలో జేరి తీవ్రమగు ప్రతిష్ఠంభనల జరుపుటచే, సంస్కరణములు రద్దయిన గావచ్చును. కాని స్వరాజ్య మందువలన చేకూరునా? అప్పుడును ప్రజల స్వతంత్రప్రయత్నములవలననే స్వరాజ్యము సిద్ధించుచుగాని వేరుగాదు. శాసనసభలలో నాడుకొనక, స్వతంత్ర ప్రయత్నములను ప్రజలు తడవడితతో కొనసాగించుచో, స్వరాజ్య సిద్ధి త్వరలో గలుగుననుట నిర్వివాదాంశము. అందుచే అనవసరముగ కాలమును వృథాపుచ్చుట భారతీయులకు పాడిగాదు. మరియొక సహేతుకము సయితము రాజేంద్రబాబుగారు సహేతుకముగ ఖండించిరి. శాసనసభలలో ఎన్నకొనబడినపిమ్మట, అట్టివాకు సభలకు హాజరు గాగూడదనుట పోసగ నేరదు.

ప్రస్తుతసందర్భములందు అందరను నిరాకరణవలంబులనే ఎన్నకొనుట అసంభవము. ప్రజలలో నత్యధికసంఖ్యాకులకు వోటిచ్చెడి అధికారము లేదు. వోటిచ్చెడి అధికారము గల స్వల్పసంఖ్యాకులను ఏదియో నెక మకకు ప్రేరేపించుటకు వీలగును. ఇట్టిస్థితిలో సహకారవాదులు గొందరు ఎన్నికొనబడుదు రనుట తథ్యము. నిరాకరణవాదులు శాసనసభలకు వెడలకబోయినను, హాజరయ్యెడి సహకారవాదుల తోడ్పటుతోనే ప్రభుత్వమువారు తమ కార్యములను కొనసాగించుకొనుచుందురు. ఇట్టిస్థితిలో జాతీయవాదులు ఎన్నికొనబడినందులకు ప్రయోజన మేమియు లేకబోవును. ఒకవేళ అందరును జాతీయవాదులే ఎన్నికొనబడిరనుకొనుడు. వారు సభలకు హాజరుగానిచో ఆ శాసనములు ఖాళీలయ్యె నని ప్రకటించి ప్రభుత్వము వారు క్రొత్త ఎన్నికలను జరుపవచ్చును. మరల గండ్రగోళ మగును. ఎన్నికల హడావుడి మధ్య, ప్రభుత్వమువారు తమ పరిపాలనమును ఇచ్చవచ్చిన రీతిని జరుపుకొనగలరు. ఈ మార్గమువలన స్వరాజ్యము సిద్ధించుట దుస్సాధ్యము. ఇంతియగాక మంత్రిపదవులు, కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వపదవులు ఎట్టివారి నయినను ఆర్పింపగలవు. ఒక్కమారు వీనివలలో దగుల్కొనిన పిమ్మట దానినుండి

బయల్పడుట సుకరము గాజాలదు. అప్పుడు శాసనసభ్యులకట్టు దప్పిపోయి అధికారులబలము హెచ్చును. మరియొక యిబ్బదిగూడ గలను. జాతీయవాదులలో పలువు రిదివరకు కారాగృహములకు వెడలియుండిరి వారు ఎన్నికలకు నిలుచుటకు వీలులేదు. మిగిలినవా సయినను, ఏదియో నెక విషయమును పురస్కరించికొని, ఆరెస్టుజేసి కారాగృహమునకు బంపి, వీరి యడ్డును అధికారులు తొలగించుకొనవచ్చును. అడుసుతొక్కినెల కాలు గడుగనెల యను సామెతప్రకారము, అసలు శాసనసభలలో బ్రవేశింపనెల, పిమ్మట తీరని యిబ్బందులకు లోనుగానెల? శాసనసభలలో జేరి సహకారము గావించినను, నిరోధమునకు బూనినను, ఫలితము సహకారమే యగును. అధికారవర్గమునకు అందువలన బలమే గలుగును. ఇంతవరకు జాతీయవాదు లందరును నెలువల నుండుటచే శాసనసభల ప్రయోజనశూన్యతయు, సంస్కరణము, నిరర్థకతయు ఇంతత్వరలో బయల్పడెను. లేనియెడల, దేశమును వీనిభ్రమలో చిరకాలము నిలిపియుంచుటకు వీలయ్యెడిది. భ్రమ తొలగిన మితవాదులే శాసనసభల నిరర్థకతను జెల్లడి జేసి, మరియొకమార్గము నన్వేషించుచుండ, మరల వానిలో జేరవలయునని జాతీయవాదులు గోరుట పరిహాసాస్పదముగ నుండదా?

సంస్కరణములు నిరర్థకము లని జాతీయవాదులు మరల రుజువుచేయవలసిన యవసరము లేదు. ఆసంగతి దానియంతట యదియే నెల్లడియయ్యెను. ప్రధానమంత్రిగారు సందియమున కవకాశములేకుండ ప్రతిపాదించియుండిరి. హిందూదేశపరాధీనత శాశ్వతముగ నిలిచియుండవలెనని వారు సూచించుటబట్టి, ఆత కెడము లేదు. నిరాకరణవలంబులు ఇంకను బోధింప నవసరము లేదు. వారి విధ్యుక్తధర్మము ఇదివరకే స్పష్టమయ్యెను. దానిని నిర్వహించుట అత్యవసరము. లేనిపోని యాలోచనలకు బోక నిర్మాణకార్యక్రమమును ప్రజలెంతత్వరలో బూర్తిజేసిన, దేశమున కంత శ్రేయస్కరము. ఈతరుణమున ఇతరవిషయముల గూర్చి యోచింపబనిలేదు. పార్లమెంటు సభలో సర్. ఛార్లెసు ఏటుగారికి జవాబుచెప్పడు, సంస్కరణములవలన సంవత్సరమునకు ఒకటింటికి మొత్తముమీద 45,99, 1341 రూపాయలు అధికవ్యయమయ్యెనని, వినోదరుటను ప్రభువు కామరస్సభలో వెనుకదెలిపియుండెను. మద్రాసు రాజధానికి 5,71,044రూపాయలు వ్యయమయ్యెను. ఇండియా ప్రభువు రాబడిలో ఈవత్సరమున 9కోట్లదిగూబాటుండునని ఊహింపగ, వత్సరాంతమున కయ్యది ముప్పదికోట్లకు బెరుగునని ఇప్పుడు ఊహింపబడినది. దేశమున కత్యంతవ్యయకారణమై, ప్రజలస్వాతంత్ర్యములను రక్షింపజాలని సంస్కరణములను ఉపయోగించుట, శవమును మోడుటవలె నిరర్థకమని, రాజేంద్రబాబుగారు సూచించిరి. ఆంధ్రులింతవరకును గాంధీమహాత్ముని ఆదేశమును శిరసావహించి పాటుబడుటలో పేరెన్నిక గాంచిరి. ప్రస్తుతసమయమునందు గూడ మహాత్ముని యుపదేశమును నిష్కర్షగ నిర్వహించుట వారి విధ్యుక్తధర్మము. వారు తమ దృష్టిని ప్రయోజనరహితమగు శాసనసభలప్రవేశమువంకకు మరల్చి కాలయాపనజేయకుండురుగాక యని కోరెదము. కద్దరు నిర్మాణమునం దేమి, అహింసాదీక్షను కొనసాగించుటయందేమి, ఆంధ్రులు కడుప్రఖ్యాతి వహించిరి. ఇకముందుగూడవారు స్వధర్మనిర్వహణమునందు అప్రమత్తులై పాటుబడెదరు గాక! సామాజ్యశాసనసభలోని జట్టిను పక్ష ప్రతినిధి

ప్రస్తుత శాసనసభల జీవితము మరియొక సందర్భముల కాలమువరకు పెంపుజేయవలెనని కోరునని, న్యాయాధిపతి పత్రికకు సిద్ధావిలేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు. ఈసూచన యంగీకరింపబడుచో, శాసనసభల ప్రవేశముగూర్చి అసలే యోచింప నక్కర యుండదు. ఈసంగతి ఎటులున్నను, తన సంస్థానము నంతను మాతృసేవార్థమై బోగొట్టుకొనిన మహామహుడగు, గోపాలదాసు అంబేదాసు దేశాన్ని గారు జెలిపిన హితవాక్యములను ఆంధ్రుల నుపరించుట యుక్తము. అన్ని విషయములందును గాంధీమహాత్ముని అనుసరించి వనిజేసిన, విజయము తప్పక చేకూరునని గోపాలదాసుగారు బోధించుచున్నారు. త్యాగధనుడగు గోపాలదాసుగారికి గల గాఢవిశ్వాసమే, ఆంధ్రుల నావహించి వారిసంకల్పమును సఫలపరచుగాక!

వెన్ని సుసమావేశము :

తుర్కీ సమస్య

ఈనెలలో, తుర్కీ సమస్యను గూర్చి విచారించుటకు మరియొక సమావేశము వెన్ని సుసగరమున గూడునని ప్రచురింపబడినది. యూరపునందు జరిగెడి సమావేశములకు తెక్కలేదు గాని, ఫలితము మాత్రము అనుకూలముగ నుండుటలేదు. వెన్ని సు సమావేశమునం దయినను, తురుష్కవ్యవహారము పరిష్కారమగునని తోచదు. అది యపజయము బడసితిరునని, ఇదివరకే సూచించబడెను. కారణము విదితమే. గ్రీకులు ఆసియామైనరును విడిచిపెట్టనంతవరకు, అనుకూలసమాధానము గుడుగుట దుర్లభము. ఈషరతును కమాల పాషా ప్రభుత్వమువారు గోరియుండిరి. ప్రాన్సుపైతము, ఇందుల కంగీకారము జూపెను. ఏకాకాముచే నయిన నేమి, ఇంగ్లండుమాత్రము ఇందుల కంగీకరింపలేదు. తురుష్కులు ఘోరకృత్యముల గావించిన సాకును వీరు అడ్డుగ బెట్టుట వింతగ నున్నది. గ్రీకుల దురంతములు పెల్లడియై యుండగా దానిని పరికింపక తుర్కీ దురంతములగూర్చి గోరంతలు కొండంతలుచేయుట అసంబద్ధము. తుర్కీ దురంతములగూర్చి బాధ్యత గలవారెవరును ఇదమితమని నిర్ణయించి యుండలేదు. మిశ్రమండలివారు ఈరీతిని వెనుకముందాడుచుండ, తురుష్కులు గ్రీకులపై విజృంభించి విజయమువెంట విజయము బడయుచున్నారు. ముఖ్యస్థానముల నాక్రమించుచున్నారు. గ్రీకులు పారిపోవుచున్నారు. ఆసియామైనరును వదలిపెట్టుచుని గ్రీకులను ఇంగ్లండు అడుగకబోయినను, కొలది కాలములో తమంతట తామే వదలిపెట్టవలసిన స్థితి గ్రీకులకు సంభవింపవచ్చును. తుర్కీ సమస్యవిషయమై ఇంగ్లండు గనుబడిచెడి దృష్టిపథము, మొదటినుండియు మిగుల సంకుచితముగ నున్నది. మెసపోటేమియాలో సర్వోత్కృష్ట క్రాక్సుగారవలంబించెడి నిర్బంధ పద్ధతులు, అరబ్బులలో సంక్షోభము గలుగజేయుచున్నవి. కాక్సుగారు మరికొంత సైన్యము గావలయునని, కోరుచున్నారు. విజేతయు డగు ఫైజాలు గారిని రాజగ దెచ్చిపెట్టినను, అరబ్బుల స్వాతంత్ర్యేచ్ఛ తొలగుటకు మారుగ, ఇంకను విస్తరించినది. ఫైజాలుగారు సైతము, అరబ్బుల ఇచ్ఛకు బోబడి, బిటీషు మాండేటును రద్దుజేయవలెనని కోరుచున్నటుల దెలియుచున్నది. మెసపోటేమియాను మరియొక ఈజిప్టుకిందకు మార్చుటకు, ఫైజాలుగారు రంగీకరించుట లేదు. పాలెస్టీనుదేశమును యూధుల నివాసస్థానముగ జేసెడి ప్రయత్నములు కొనసాగుట లేదు. యూధులకును అరబ్బులకును పోరా

టములు బలముగ నున్నవని, వార్తయొకటి దెలుపుచున్నది. వాయువిమానదళముమూలమున అరబ్బులను అణచిపెట్టుటకు వీలుపడ కున్నది. ఇప్పటి కయినను, బిటీషు దృక్పథము అనేకానర్థములకు కారణమయ్యెనని, ముత్రులు గ్రహించి తమ తప్పులను సవరించుకొని మహమ్మదీయాభిప్రాయానుసారము తుర్కీవ్యవహారమును నిర్ణయించుట శ్రేయస్కరము. లాయడుజార్జిగా రికముందయినను తమ పద్ధతులను మార్చుకొని, వివేకముతో మెలంగెదకో లేదో చూడవలసియున్నది.

శాస్త్రీగారి కలవరింపు

గాంధీమహాత్ముని గూర్చి శ్రీనివాసశాస్త్రీగారింకను కలవరించుచునే యున్నారు. కెనడాలో శాస్త్రీగారి యత్నాహమునకు భంగము కలిగెను. వీరి మొదలను అక్కడి ప్రభుత్వమువారు ఆలకింపరియిరి. అందుకు తమ విచారమును శాస్త్రీగారు కనుబడిచియుండిరి. అంతట నయినను, వీరు గణపాకమును గ్రహించిన బాగుండెడిది. ఎంతటి వక్రత్వము ను పయోగించినను, విప్లవములును మొరలును నిష్ప్రయోజనములనియు, ఏదేశమయినను తన యభిలాషలు ఫలించవలెననినచో, స్వశక్తిపై నాధారపడి ఆత్మశారవము నిలుపుకొనక తప్పదనియు, వీరు కనుగొనవలసియుండెను. అందుకు మారుగ, వీరు గాంధీని కెనడాదేశీయులయెడల మరల దూషించదొడంగిరి. లోకోత్తరపురుషు డని పేర్కొనిన గాంధీమహాత్ముని పరదేశీయులయెడల, శాస్త్రీగారి వంటి బాధ్యతగల పురుషులు నిరసించుట ఎంత యనుచితమో యూహింపవచ్చును. గాంధీ, దార్శనిక అరాజకవాదియని, శాస్త్రీగారు దెలిపిరి. ప్రభుత్వ పద్ధతులగూర్చి, గాంధీకి అసంభవమగు నుద్దేశములు గలవని వీరు నుడివిరి. ఫలప్రదమగు స్వతంత్రపద్ధతులను ప్రజలకు బోధించిన పాపమునకు, శాస్త్రీగారు గాంధీమహాత్ముని నిరసించుచున్నారు. ప్రజలెంతకాలమయినను భైత్యుకపద్ధతుల నవలంబింపవలయు ననియే వీరియుద్దేశము గాబోలు. గాంధీమహాత్ముడు అంతటియజ్ఞుని యగుచో, అతనిసంగతిని నడచిపెట్టి తనసంగతిని తాను తెలుపుకొనుటతో శాస్త్రీగారు సంతృప్తి జెందగూడదా? తడవతడవకు, గాంధీవిషయమును విదేశీయులయెడల దేశేళ? ఇండియా ప్రభుత్వము వారు వీరిని ప్రతినిధిగ బంపించుటకు, అట్టి బాధ్యత నేమయిన వీరు నిర్వహింపవలయునా? గాంధీ సాంఘికముగ గాని రాజకీయముగ గాని, అరాజకవాది గాడు. సంఘ పృతిస్తాపనములను నిర్మూలించుటని, గాంధీ బోధింపడు. ప్రాచీనధర్మములను సాంప్రదాయములను విచ్ఛిన్నము జేయుమని అతడు చెప్పుట లేదు. పార్లమెంటరీ పరిపాలనాపద్ధతినే అతడును కోరుచున్నాడు. బోల్షివిస్టును పృవేళ పెట్టుట కతడు ఉద్ద్యమించుట లేదు. ఏ విషయమున గాంధీ అరాజకవాదియో శాస్త్రీగారు దెలిపిన బాగుండును. స్వరాజ్యసంసాధనమునకు శాస్త్రీప్రభృతులవలంబించిన నిస్సారమగు యాచనపద్ధతులను మాని, ఫలప్రద మగు నిర్మాణసాధనముల నవలంబింపవలయునని మాత్రమే గాంధీమహాత్ముడు బోధించెను. శుష్క-ప్రసంగములను కట్టిపెట్టి కార్యదీక్ష బూను డనిమాత్రమే అతడు గోరెను. ఇది దోహమని శాస్త్రీగారు రెంచవచ్చును. కాని, భారతీయులటుల ఎంచుట లేదు. ఉదారభావసమన్వితులగు పాశ్చాత్యప్రముఖులునుఅటుల భావించుట లేదు.

సివిలుసర్వీసు పక్షపాతియన

లండను టైముస్పత్రికకు, సివిలుసర్వీసుపై ఇండియాప్రభుత్వము తగినంత యభిమానము గనుపరుపలేదని కోపము గలిగెను. సివిలు సర్వీసును శాశ్వతముగ నిలిపియుంచవలయునాలేదా యను విషయమై ప్రబలిన ఇరుపక్షముల యభిప్రాయములను మాత్రము దెలిపి, అందును గురించి ఇండియా ప్రభుత్వము వారు రాష్ట్రప్రభుత్వముల యభిప్రాయమును తెలుపవలయునని కోరియుండిరి. అంతియ గాని, వారు సివిలు సర్వీసు యుద్యోగుల శాశ్వతపు నిలుకడ విషయమై స్వంతయభిప్రాయమును తెలిపియుండలేదు. రాష్ట్రప్రభుత్వముల యభిప్రాయములు తమకు చేరినవిచ్చుట, తమ యభిప్రాయమును వివరించెడ మిది. లండను టైముస్పత్రిక కిటుల తటస్థముగ నుండుట, యుక్తమని తోచలేదు. ఇండియాప్రభుత్వకార్యదర్శి యగు ఓడోనల్ గారి ప్రకటనము పూర్తిగ తిక్కునియు, సివిలు సర్వీసును భారతీయులవరము జేయవలయు నను నూహ ఇండియా ప్రభుత్వమునకు గల దను ననుమానమునుపైతము వెంటనే తొలగింపవలయు ననియు, టైముస్పత్రిక గర్హించుచున్నది. సిడెహాం ప్రభువు గారికి మితితేని ఆగ్రహము గలిగినది. ప్రధానమంత్రి సూచించినపద్ధతికీ, ఇండియా ప్రభుత్వపు దృక్పథము భిన్నముగ నున్నదని, సిడెహాము ప్రభువు ఖండించెను. సిడెహాంగుంపుచకు, లాయడుజార్జిగారిపుడు ప్రియతముగిటు, కడువిచిత్రముగ నుండకమానను. సిడెహాం ప్రభువు భయపడనక్కరలేదు. లాయడుజార్జిగారికిని రీషంగు ప్రభువు గారికిని, దృష్టిపథమునందు ఈషద్యేధభావము గనుపించినను, అది తొలగిపోయినటులనే ఎంచవచ్చును. ఉక్కుచట్టమును పెకలించుట కెవరును బూనుకొనరని గ్రహించి సిడెహాం ప్రభువుగారు గుండెబెడరు దీరి చరింపవచ్చును.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఖద్దరు ప్రదర్శనము

చిత్తూరులో 28 వ తేది నుండి జరుగబోవు ఆంధ్రప్రదేశ్ సభల సందర్భమున 21 తేది నుండి 25 వ తేదివరకు ఖద్దరు ప్రదర్శనము గావించబడును. ఆచట శుద్ధమైన ఖద్దరుబట్టలు, మంచినీరు రాబ్బుములు, ఏనుగు, చాట్రుములు, నేతపనిముట్లు ప్రదర్శింపవచ్చును. ఇచట ప్రదర్శించుచో దేశమునందు వీటికి ప్రఖ్యాతి లభించి వ్యాపకము పొచ్చుటకు, ప్రదర్శనమునకు వస్తువులను పంపువారు అవి ఆహ్వానమునకే నది తిరిగి వాపము చేయుటకైనది కష్టముగా వ్రాస్తూ చాటిధరలను దెలుపవలెను. ప్రదర్శకులు తమవస్తువులను స్వయముగా దెచ్చి చిత్తూరులో ప్రదర్శింపవచ్చును. లేనిచో వాకు పంపిన అచట ప్రదర్శింపజేసి, మియభిప్రాయము ననుసరించి, అమృతమయినచో ఖరీదుగాని, లేనిచో మివస్తువులు గాని రాజునుచేయబడును. జవాబు వెంటనే వ్రాయించవలెను.

4-9-22 } కా. నాగేశ్వరరావు,
మద్రాసు 7 తలెబుకెట్టివీ.

చెన్నపురి ఆరోగ్యము:—పెద్దెంబరు 2-వ తేదితో ఆంధ్రప్రదేశ్ యెడవారములో జేయంతికి 95.46 వందల చనిపోయిరి. గతవారములో 81.8 వందల చనిపోయిరి. 28 వందలకి స్పృహకముపోయగా 14 వందల చనిపోయిరి. ఇతరజ్వరములవల్ల 36 వందల మరణముండి. గతవత్సరమిదేవాములో 38.6 వందల చనిపోయిరి.

మోటారుబండి ప్రమాదము:—చెల్లెళ్లు యను 11 ఏండ్లబ్రాహ్మణ బాలునిపై తిశకల్లెక్కణి యందు వెంటాచలవీధి యందు ఆదివారము సాయంత్రము మోటారుబండినడచుటవలన మరణించెను. ఈతడు స్వామిసవిస్వేత్తులు ఎ. కె. శ్రీనివాసాచారికుమారుడు. మోటారుబండి, వరదరాజ అయ్యరను దిండిగల్లు మిరాసిదారునిది.

పంజాబులో గురకబాగు సంక్షోభము

అకాలీల సత్యాగ్రహము

శంకరీ యదనమోహన మాలవ్యాగారి రాక-వేలకొలది అకౌలీలు వచ్చుట

కంఠులవెంటిని కోకిలు 100 మందినిమాత్రము కంఠుచుండుట

3 వ తేదీవంకు 200 మందికి దెబ్బలుతగులుట

పోలీసుల కార్యక్రమము-ప్రొ. డెనరు రాజేంద్రసింగుగారి లేఖ

అకాలీల ఆరెస్టులు

అకాశీల పురుషులు

అకాలీల ప్రసంగములు వారిని పడుచు వున్నవి. ప్రతి దినమున అకాలీలు ఏడుగంటల సంతకమును పాగించుచున్నాడు. గుర్రకవాగును జిల్లుకును ప్రతిదినము 100 మంది బతుకు పోతారు. పోలీసులు వారిని నిరోధించెదరు. అకాలీలు ఎటువై నోడ్డు కట్టెముగా పొంగొలిగి కత్తి గీతములను పాడుచుచును. పోలీసు లభ్రుడు పలిమిటే వారిని లాగివేసియు కర్రలతో కొట్టి యును వారిని తోలెడికడకు. అందుకిని దెబ్బలు తగలజుండును అకాలీలు అనుండి కడలరు. దెబ్బలు తగిలినవారిని ప్రభుభక్త సంఘ మవారు పండిత మోహనరాజుగారిలలో తీసికొని పోయెదరు. కన కేదేనకు 200 మందికి దెబ్బలు తగిలెను. వారికి చికిత్స చేయుటకు ప్రభుభక్త సంఘమువారి ప్రయోగముగ దెబ్బలను నివరిమించిరి. అకాలీల సత్కారము ప్రభుభక్తమునకు దిగాని కష్టము లేదు. వారిని అకాలీలయ్యి మేము ముందు మేము మాని వదిలి పోట్ల కొనగనుచున్నాము. సంఘము వారిని పట్టుకొని దెబ్బలు తగిల్పి వచ్చువారిని మారుతుంది కొన్ని కేసులలో అకాలీలను పోనియ్యబున్నాము. ఇంతవరకు అకాలీలు సత్కారమును పొందెడి ఆజ్ఞలయింది.

హాల్డీబిలు చిహ్నములు ఉద్భవించి స్థితిగానున్న
మరొకటి యన్యోరూప ఆత్మకము నవ్వరి. పండిత మదన
కొనకను చూలయ్యగ ను ఘోర (ఏ ఎస్. పి.) గారితో మాట
లాడిరి. హాల్డీబా గురువరకును దౌర్జన్యమును చూపకుండ
కొనియున్నామని చెప్పవలెననియించిరి. ఆకాలిలో కొందరికి బల
మగు దెబ్బలు తగిలినగాని యంతయును వారిలో నెవ్వరును చని
పోలేదు. పాపముకావలయును భుజి లగు నీర్ముఖములు
నూతన ఆత్మకమునవ్వరి. స్వయముగా నీవారొకటయే. పంతు
ర్నామమున వీరి. (ఆ. చెను)

20 నుండి అకౌంటెంట్ కేసు

చేరి యొకవత్సరము కలెననిత.

24 వ తేదీన అరణ్యవాసాల హామీకట్టేటటు కట్టి
నందుకు 20 మంది అకాలి. వై. శేషమివిన శేషుల్లా 147 (10వ
వారి కంటరికి ఇరియోయేదు కలిసికీ. కేయబడిన. పిమ్మట
పద్మర్థమనకు వారు బాధి నియోగలెను. తేదీనో మరియో
పను కలిసికీదు మనుభవింపవలెను.

水 水 水
 水 水 水
 水 水 水

సిక్కుల సత్సంగ శాము

పండిత మాలవ్యాగారు

ప్రొ. ఇసురీ రా. కేంద్రసింగుగారిని పోవరుకోటకు పంపి.

2. 2. తేదీ మాంబాద్ నాటి అప్పటి నాటి నప్పుడు నాడు
మాంబాద్ నాటి 12 సంవత్సరము ద్వారా పాపములు నప్పుడు
అప్పుడు మాంబాద్ నాటి నప్పుడు పాపములు మిక్కిలి.

పరమ వీరసింహుడు

“అంబా” గ్రామంపై విచ్చేసే అణావీరు 100 నుంచి కనీస
జాతుకు ఎడమ అడవిలో వున్నట్లును మధ్యాహ్నము 1-30 కు
అణావీరు కనీసం వరకాదును సర్దుకు పోవలసిగా కోరికను సమర్థి
సిందిరి. మీరు మాట్లాడుచుంటే కలసి యుండవలసి
గాని మాట్లాడే నటునిటు తిరుగునూడదు. మీరు కడలలేక
పోవుట యే సద్భూతిని కార్యుటయు జరిగినను మిమ్ము
చలంకించున పోలీసులు లాగివేసినను తప్పు మీరు కడల
నూడదు. మీరు తెలివిరాగానే మీరు చురుల జట్టుతో కలిసి
కొనకలెరు. పోలీసువారు ముందుకు పోయినచో అడవిలో
కూర్చుండవలెను. ఎన్ని కంటాలు ఎన్ని కోణాలు నైననక గొల్లం

తెలుగు వారు తెలిసి రాకుండును, నురకహాసుకు జన్మవుయ్యే మీ
దీక్షగాన తెలివి తక్కువలకు దున్నులకపుడు మీరెం
దులకే ప్రయత్నించవలెను. మీరు మనోవాక్రియలయందు
సంపూర్ణముగ దౌర్జ్వరరాశీశ్రమనే కలిగియుండవలెను. మీరు
జన్మకపుడు పరల శివములతో కలువకు రాగలమును అశుకు
కదిలియే జన్మకు, అశుకుకపుడు మీరై ప్రేమాభ్యుతమును
వర్షించుగాక! అని తేజసిం గుగారు బోధిం
చిరి. విద్యుటు వాడు గ్రంథపాఠాలు పదిత్ర
గీతములను తీసుకొని నునకబాగు మార్గమును
బయలుదేరిరి. ప్రజలు విభులలో బాతులు పేరియుండిరి. 4,5 వందలి
శ్రీమనాథ గారోగా వానిని నురుద్యోము వారిండ్లలో
రావీనుకుచిరి. వారు ప్రత్యేకముగా బండిచేసికొని అకాలీల
కుటు బయలుదేరిరి. 2 వ తేదీని దెబ్బలు కొట్టుబడిన ఫలమునకు
వెలిరి అందు 3 వ తేదీని నిరోధము కలుగలేదు. చుట్టుపట్ల గ్రా
మములవారునాథ హెచ్చుచుండి వచ్చిరి. 3000 మంది
జనులు వెనుకట అకాలీలతో నాథ నుండిరిగాని
రాజరాస్త్రికద్దకు జన్మనరికి 1000 మంది మాత్రమే మిగిలిరి.
మీరు జనుజకు పొందని పోలీసు కూపర్నెంటు మెర్సెస్సును
గా రాజ్లాపించిరి. అకాలీలు పరలలేదు. అకాలీలు లోకుము చేసి
నూపర్నెంటు ఆజ్ఞాపించెను. రామఫోలు ప్రాగెను. షేపాటి
కర్ర తొగచెను. 7 నిమిషములలో అకాలీలందరు నవమరై నేల
కొరిగిరి.

పండిత మాలవ్యాగారు

గానములు తిరిగివచ్చిరి పండిత మధుసూదనమూల
 న్యానాదు చిత్తన్వేషి. అకాలింహా 5 గురికి చాలబలమై
 గానములు తిరిగెను. దాక్షయ భాను ధను (బ్రాహ్మయ)గాని
 నానాశిల్పములైంద కాలభిముఖ బాగుగా కలవేసిరి. పండిత
 ఘోషాస్వానాదు గురుక బాగుడై కెప్పుడు బ్రహ్మచారిగాను అను
 మతినివలసిని లేవనెత్తిననుచున్నందున నొకటియగుచున్నాను.
 ప్రాశస్త్యము గాత్రేంద్రవసింశునానని నూడవమిక్కిలైయు

అమృతవన భూల్క్ష్మ కళావాలలో వృక్షకాశ్రమిద్వాయం
నును (ప్రాశ్నపదపత్ర మోక్షసీమం. ఎన్. సి.) కాశ్యేంద్రసింహు
గారును, అయిన శ్రేష్ఠసాహిత్యుడు పద్మావత చందలసింహుగారును
శ్రీలక్ష్మీను పిల్లలతోను ఎర్రలెల 28 క లేచి ఉదయముం
10 గంటలకు అమృతవనముండి గురక బాగుకు వెళ్లుట
చేసి, దానిని గూర్చి కాశ్యేంద్రసింహుగారు 29 క
లేచి పిల్లల వ్రాసిరి. మేము పిల్లలతోఁబుద్ధుల కెల్లవలె కొంత
లెద్యునందే పిల్లలపాగాలవారి నందరి బోలీసులు పట్టికొట్టి తా
దించుచున్నారు. ఎక్కడినో నిమ్మల తేదనిపెప్పిరి. అట్లు గురక
బాగు కెద్యును పోనూడదని ఉద్యోగులం ప్రకటించియుండ
లేను. నిజముగా పోనూడదని చెప్పవో మేము నెఱుకువ కప్ప
దముగాని ఎదరించును. అట్టివో వనల కేల కొట్టెదమో ఇదివిజృంభ
యించదని తలచి మేము ముందుకు పోసోతిమి. అన్ని గానకు
పిల్లలకు బుడిలో నుండిరి. నేను బైసికిలువారు బుడితో నూడ
కెల్లకుంటిని. మేము రాజసానికి రెండు ఫర్మాంచులలో నున్న
బండ్లునుండిన వారి ఆచరిత ఉద్యోగి ఎవరో తెలిపిరి. ప్రతి
త్నించితిమి. అచట నొక దూకక కిగునుచుండెను. అతడు పోలీసు
యెద్యోగి అని నోచి పోలీసు గూఢచ్యులను బెట్టిగా రెవరి
నున్నాని తెలిపితిని. గురకబాగులో నున్నానని ఆరణ్యము.
ఇంటి వలనన్నారన తాసిల్దారు వని అడవయి. తాసిల్దారు
కర్తవ్య పోవోగా అది చాలాప్రమాదకరము. పిల్లలపాగాల
వారి నవల పోలీసువారు చూచిననే చాలతొందర కలుగునని
కొంత గంటలు చెప్పిరి మాత్రము తాసిల్దారు కందవేసెనట అని
యొంటివారి నడుగ అని సాధ్యవదదని ఆరణ్యము అడవ చెప్పెను
ఆరణ్యము చాలగడ్డునుట వేసెనో లేదో మేమింకను అలోచన
లోనే యుంటిమి. అంతలో నొక మోటారు కారును
5 గురు కనిపేయు లుంటిరి వచ్చిరి. వారివలన మాకు సంగతు లన్ని
యు తెలియగలవని మేమాంచితిమి. అంతలోఁక నుండిని వా రా
సిరి. నికడు బంధుమాత్రుల కిటుచు నిలుచు నిలువని అరచుచు

బందీలనుండి విడిపిస్తారు. ఎటువంటి అపరాధమును చేయకుండా
మరల తిట్టిన ప్రాశంభించినా. మీ పిల్లలను మోక్షము చేర్చు
దానము. పిల్లలు శ్రీమతలను పంపిణీగా నుంచుచు భగవంతుని నామోద
నచేసి భగవంతుని నామోదములను పొందుకోవలెను.

ఆ విద్యోగి మాటలాడలేదు. ఇతడు వాతమ్ముడు కళాకాలము
ప్రాప్తము అని మాత్రము చెప్పినానే కయ్యవిద్యోగి మా ఆత్మను
తెల్లముతో కొట్టినాడను. నన్ను కూడ నిన్ని బుడిచినాడనుండి.
క్రింద పక్షద్రోసి తెల్లముతో కొట్టెను. తెల్లముతో కొట్టినప్పుడు
చేతితో కొట్ట నారంభించెను. మరల ఇతడు మాత్రము కుగిడ్డము
పట్టి లాగి చెందలం వాయిం చెను. మాత్రము కృత్రిమమై క్రిందపడి
చోపునంతలో నన్ను మరల మొగముమీద చాల దెబ్బలు కొట్టెను.
మరల మమ్ముదని తెల్లముతో కొట్టి మాంబడికడ్డకు కడుపునకు
తరిమినట్లు తరిమిరక్షణ విటనుండి వెడలికాం దనను. నేనానకు
దడిచి నానైతిమహట మరచిపోతిని. అది క్రిందపడియుండెను.
వానిని చూచి తెమ్మకొనుటకు మరల బుడిచితిని. ఏల విడిచి
దని అతడు ఇప్పుడిచ్చెను. మైలుకొనకు దిగితిని చెప్పుచుండి
గనే అతడు మరల నన్ను కొట్టితిట్టి తక్షణమే పోవలెనను.
నీపని తీయించినానను, నీజీతము నీజీతముండ చేకదను. నీత
నీని చకపకుయకొందును. ఆకాలము ద్రోనులు, కుటుంబము
ఆకాలము మాపుమాపుటకు నిశ్చయించుకొంటే మని అతడు
నోటితర్చిపట్టె తెట్టెనని రాజేంద్రసింగుగారు వ్రాసిరి.
(పురావళి)

పైనికోర్కొద్దుగులు

భారతీయ లకు కమిషను లొసగుట

అనుచునున్నను గూర్చియు వైదికవ్యయమును శక్తిం
చుటకు ప్రస్తుతమునున్న యూహించును పటాలములలో సగము
మందిని శక్తింపవలయుననియు, లేదా శైలిసగము భారతీయులగు
నిత్యమించులకెనియు : ట్లు చేయగా మిగిలినసామ్యము పాశ్చిక
మిగిలినదాని పాశ్చికవ్య కాళులకు వినియోగింప వలయుననియు
యననకు కాక గారు (ఎం. ఎల్. ఏ.) తీర్మానములను పునఃపరిశీ
లించు, భారతీయులకు కవిత్వములను సగటు శక్తిలో నున్నవలయు
ననియు.

గోపాలాను అంబాయి దాసుగారి

సందేశము

దేవతానునయ్య - చతుర్ముఖ లక్ష్మీ నమోస్తుతం

[illegible][illegible]

లాలా గోవర్ధన దాసు

దీర్ఘమర్శింగుగారు

శిక్షలలో అకమము

అలాగే శిష్టనాథుడు, దుష్టాదులను (లాభాదు) గార్హ
రాక్షాసాదులను చట్టము, క్షమించు అనరహచట్టము, పిన
కొడు, ఈనూనచట్టములైనందులకు ఒక్క-పేరయిన శత్రువయ
బడెనని దొరతనము వారి తెలిసిండున పినకొడులైన నేను
బడిన శత్రునూరమై యుంచి తక్కిన చెందులను రద్దుచేసి

విదేశవార్తలు

గ్రీకు తురుష్క సంగ్రామము

ఎస్కిమరు తురుష్కల వశమగుట

ఏప్రిల్ ౧౧, నెప్టెంబరు ౨:—ఎస్కిమరు తురుష్కలములకు వదిలివేయబడిన గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

గ్రీకులు సైన్యముల నుక్కచో చేర్చుచుండుట

అందఱు, నెప్టెంబరు ౨:—పటాలములన్నియు యువకులకు ముందు కేంద్రీకరించవలయునని గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. ఈ తీర్మానములనుండి తురుష్క పురోగమము వాపుటను గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు గుర్తించిరి.

జేకీ యుద్ధాంగములముత్రము

జేకీ యుద్ధాంగములముత్రము స్మిర్నా నుండి ఏప్రిల్ ౧౧ న జనబెంచిరి. పుస్తకు లుప్రదర్శనమును తనవారు, ఎక్కువ ముత్తీ లోతులను గ్రీకు పటాలములు వెనుకకు జనుచుండెననియు కనువిష్టలతో పోల్చియెడల తమలో మరణములు కలుగవలయుననియు చెబుచుండెనని వార్తాపత్రికలు చెబుచుండెను.

కాలముల గాఢములు నందన గ్రీకు ముత్రము వచ్చుచుండును. వీరికి నెలకు నైద్యకాల ఏర్పాటు చేయబడెను.

తురుష్క ప్రకటనము

కూర్గు, నెప్టెంబరు ౨:—ఆటోలియా యందు జరిగిన ప్రభుత్వాలకును గురించి చెబుచున్న గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు గావించిన ప్రకటన యందు ఇట్లుగలదు. ఆటోలియా కుంభమునందు జనములు నింతరము పోరాడుచున్న గ్రీకు సైన్యములకును వెనుకకు నెట్టుటకు పాగించిరి. తమవారి గ్రీకులకు భూమిని మోడింపబడి తమ గావీలైనను తురుష్క పటాలముల సంతృప్తియు పొందింపబడి చెల్లాచదురు గావించబడెను. తురుష్కలకు రంగమున గ్రీకు దక్షిణపటాలములు చాలవోట్ల నోడింపబడినను ముత్రపుకకు వెనుకకు జనుచుండెను. 150 ఫీచులకు ఇతర ఆయుధ సామగ్రిని పట్టుకొంటిమి. ఇదేనా, కటయాలును ముక్కుచే పట్టుకొనునెను.

మృతివర్తనమునందు మార్పులు

ఏప్రిల్ ౧౧, నెప్టెంబరు ౨:—గ్రీకు ముత్తీకర్తలనుండి కొన్ని ముఖ్యములగు మార్పులు రావచ్చునని యోచించుచుండెనని ప్రజలు కొంతముగ నుండిరి.

గ్రీకులు తాత్కాలిక సంధిసంగీకరించుట

అందఱు, నెప్టెంబరు ౨:—స్మిర్నా విశేషమును డెయిలీ ముయిబుజ్జెట్టు వ్రాయుచుండెను:—గ్రీకు కమిషనరుగిచ్చెయ్యవచ్చునని గ్రీకులచే జాగ్రత్తయైనను తాత్కాలిక వదిలివేయుటకు గాను తాత్కాలిక సుధిని కానించుకొనుటకు అంగీకరు:ని మిత్తయందలి సంయక్త రాష్ట్రముల హైకమిషనులకు తెలిపెను.

గ్రీకు ఆర్మీనియను తరణాగతులు

“జిల్కా” “లియూ” అను గ్రీకు యుద్ధవృత్తుల కరహిస్తానుండి గ్రీకు ఆర్మీనియను తరణాగతులను డెయిలీ ముయిబుజ్జెట్టు వ్రాయుచుండెను చాలములది రావలసియున్నది.

బ్రిటిషు సంగ్రామనాకలచాక

స్మిర్నా నెప్టెంబరు ౨:—“జిల్కా” అను బ్రిటిషు యుద్ధవృత్తి స్మిర్నా యందు చేరెను. ఇంకను వృత్తుల వదిలియున్నది.

వెనిసు సమావేశము

బ్రిటిషు అందోళనము

అందఱు, నెప్టెంబరు ౨:—గ్రీకు డిప్లొమెట్టు వ్రాయుచుండెను. ఇటీవల ఆస్టియామెంటు వ్యవహారములందు గలిగిన మార్గములములవలన సమీపప్రాంతములకు త్వరగా గావించకలే నని ప్రభుత్వమువారు గోచరుండెను. ఆటోలియా యందలి తురుష్క-బాటియారు లీజుమునువలన నున్నాగి ప్రభుత్వపు తురుష్క-సామ్రాజ్యమును కరిస్టాపియటకు యత్నించుచు. పాలస్తానను మెసపోటోమియాలునాడ నుండిన సుత్తిగించుచు. ఈ ప్రదేశములందు మహమ్మదీయులు అధిక్యముతో గుండె. ఇది భారతదేశమునందునాడ కొన్ని ఫలితముల గలిగింపవచ్చును.

పాలస్తాననుం దిటీరల చాల ప్రదేశములందు యూదులకును అరబ్బులకును సంఘర్షణలు గలిగెను. పరిస్థితు లపాముకరముగ నుండెను.

ఈరాకుపరిస్థితులనూడ సమర్థి పీకరముగ నే యుండెను. విమానదళములను యాధారపడియుండుట ప్రభుత్వమువారి విధానము. కాని యీ కేరీని కాట్టగారు సైన్యములపటాలముల సంపదలనని గోరిరి.

సమీపప్రాంతములకు త్వరగా జరుగవలసినదేముతో బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారు పరామర్శించిన కన్సిటిని సమ్మతించిరి. గ్రీకులు ముందు ఆస్టియామెంటును వదిలివెట్టులెననునాచన కంగీకరింపకపోయినను సమావేశము వలన ప్రభుత్వము తాత్కాలికమునకు బడికయుండవలసినను నూచనము వదిలుకొనిరి. అల్బనంభ్యాకు లగుత్తైస్తవుల నుండి బ్రిటిషువారు రెట్టకేదోరుచుండెరి.

సమావేశ దినము

మొదలుగాను, సమీపప్రాంతములకు త్వరగా సైన్యములను మోటుటకును నిర్ణయించిట్లు తెలియజేయుచున్నది.

సమావేశమునకు ప్రభుత్వము గ్రీకు లాస్టియామెంటుకు వదిలకలేననియు, తాత్కాలిక సుధి యుండవలసినయు సైన్యములకు చెబుచుండెను.

పరామర్శ ప్రభుత్వమువారు తమ కాంక్షాంతిని పిలువైకమిషనుకు అవకాశములను వివరముల కన్సిటిని తెలిపిరి. వెనిసు సమావేశమున పాల్గొనలేనని ఇటలీయాని తమ వాయుబాటికి తెలిపిరి. ఏప్రిల్ ౧౧, కాన్స్టాంటినోపిలు, అంగోరాకు బాటులంపబడెను. బాటులలోని నూచనలను అంగ్లవరాను ప్రభుత్వములకు సంతృప్తి కలిగించెను.

ఈసమావేశమునందు జరిగిన సమావేశమునకు పునాది కంటిది. ఇది విజయమైయుండెను మిత్రులందరియందు మొదలగువారు జని కృతజ్ఞతలనుల కల్పించి పెడంబడిల గావించుకొందురు.

విరిపు విప్లవము

ప్రభాస్వామ్యవాదుల చర్యలు

అందఱు, నెప్టెంబరు ౨:—కాన్స్టాన్టినోపులు ప్రభుత్వ సైన్యము దూర్జీవి మార్పుకొనుచుండగా నది కాన్స్టెన్టున్లకు నుండి ప్రభాస్వామ్యవాదులు వారివై మరణించుట నుపయోగించిరి. ఇద్దరు సైన్యము వాతులై, అద్దకు తీరగాయములు తిగిలెను. దివలరాగాను మా క్రూరుగద్దకున్నట్లు తెలియుచున్నది. కాన్స్టాన్టినోపులు తొలినామధ్యముల తిగి నడచుచుండెను.

గతరాత్రియు ఈ యుద్ధమునకు ప్రభాస్వామ్యవాదులు దల్లివై శత ఘట్టాల కేలవగడంగిరి. వాటకుములు మొదలగు ప్రదర్శనములకు జనివరా రావకు యువకు దిగి గృహములకు జరుచుండెరి. ఫీచంగిగుండ్లు వారిలో గొప్పకలరమును గలుగజేసెను. వ్యాపార మాగిపోయెను. ప్రభుత్వపటాలములు మురుగుగా వర్షపీసినది 15 నుర సర్దుకేసెను. ఆరస్టునకు లొంగకపోవుటచే నిడువురు కుపాకిచే కల్పించబడిరి.

జర్మను సమర్థవహారములు

పాయింట్ గారి ప్రకటన

కూర్గు, నెప్టెంబరు ౨:—జర్మను తురుష్కలనీన మొత్తమును దగ్గించుచుండెను. అట్లు దిగి శివీకర్తవైచారసంఘం లీకాన్యమునందు గవ్వరదనకు; ప్రాంతమున వచ్చి యొక్కల సినగానిలో సేమాత్రిముగ్గిరికవీలకదల పాయింట్ గారు ప్రకటించెను. మిత్రులందరి యుద్ధమునను సుధిపొందిననే జప్పు ఇదిపాద్యము గావించి తెలిపెను.

జర్మనీరాజకీయములు

పోలీసులకును సమీపప్రాంతములకును సంఘర్షణము.

2౨ నెప్టెంబరు 4:—యూరపులకు కొందరు కమ్యూనిస్టుల యారాటమునందు పోలీసులచే కర్రలతో బాదిన యొకని వదిలివెట్టుటకు పోలీసులతో దిలపడిరి. ఇతరులకు పోరాటము జరిగెను. కల్లరు ప్రజలకు గానుములు తిగలెను.

బెనెరీయో విప్లవసూచనలు

అందఱు, నెప్టెంబరు ౨:—పారిసునుండి సైన్యములకు విశేషము దిటుల చెబుచుండెను. బెనెరీయాయందు త్వరగా రాజకీయము వారి కప్పనము జరుగునూచనలు గావించుచుండెననవార్త తెలియజేయును. మూడిపైనే నొక్కమాటు విడియుటగాను మ్యారెంబర్లనుకు పదాతియు, అర్థికదళమును క్షర్చుచుండెను.

ఉద్యోగముల భావలయల వశమొనర్చుట

ఇంగ్లండునందు ప్రతికూలాందోళనము

“టైము” కత్తిక

లండను, నెప్టెంబరు ౨:—బిడ్డెట్టు సమస్యలనుపై “టైము” పత్రిక వ్యాఖ్యాన మొనర్చుచు నిట్లు వ్రాయుచుండెను:—(బ్రిటిషు సామ్రాజ్య తేమమును, భారతదేశ తేమమును నుపనించి, భారత యుద్ధోగకాళము భారతీయులవల మొనర్చుటకు భారత ప్రభుత్వమువారు రనుకూలముగ నుండినను ఇట్టిపాటుములు నెట్టుకే దొలగించుట యుత్తమము. సమస్యలకు సంభూతములకప్పుగ నుండెను. ఉద్యోగకాళము తొందరగా భారతీయుల వశ మొనర్చుట సాధ్యమగునని యుంచినను, సామ్రాజ్య తేమమును భారతదేశ సామ్రాజ్యమును, భారత యుద్ధోగకాళములను బ్రిటిషువారిని అధికము, త్వరకు భారతదేశముని చెబుచున్నది. భారతదేశమున (బ్రిటిషు యుద్ధోగకాళము) భంగము గలుగుట గొప్పపాపియారిప్రము. బ్రిటిషువారు భారతదేశమును పరిపాలించుటవైననే భారతీ యుద్ధోగకాళము యాధారపడియుండెను. అనుభవజ్ఞు లగు బ్రిటిషువారికి కారల మార్గదర్శకత్వమును భారతదేశ మిప్పు డధికముగ నజేషించుచున్నది. ఈయుద్ధోగకాళము విషయమును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు బాగ్రత్తగవలయును. విచారించి నివేదికను నిర్ణయజేయుట బ్రిటిషు యుద్ధోగకాళమును భారతదేశ తేమమునకును అవకరము.

వెనునే గాకపోయినను క్లిష్టకాలమైనను ఉద్యోగకాళము భారతీయులవశ మొనర్చుటకును కల్పించుటకునూడవచ్చునని తర్కమార్గముచే ద్రోశెను. ఇట్టి విధానమువలన ఇతివరకే తగినంతలపాటుము కలుగించెను. తాత్కాలికముగ నాతియకుపోవలసియున్న సైన్యము పొలగించియోత్రమన హింసలలకును మహమ్మదీయులకును, బ్రాహ్మణులకును, బాహ్యులకును గల కలహము లంతమొందలేదు. సామనకార్యములందు గ్రీకుల యంగ్లయులకు ప్రస్తుతము భారతదేశమున గొప్పవిప్లవ చేదియొచ్చుచి ఈయుద్ధోగకాళములలో బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారు బాగ్రత్త పుచ్చుకొనవలెను.

సిడెన్హాము ప్రభువర్తనము

అందఱు, నెప్టెంబరు 1:—ఉద్యోగకాళము భారతీయుల వశము గావించవలెనని భారతీయందోళనకు సంభూతముగ నిరసింపు మార్చింగుపోటునందు సిడెన్హాము ప్రభు వోక వ్యాసమును ప్రకటించెను. “ప్రధానమంత్రిచే వివరముగ వర్ణించబడిన విధానము:కు క్లిష్టకాలముగ భారత ప్రభుత్వమునా నరకుంటిచిన విచిత్ర చర్య ఆరర్యము గొలుపుచున్నది. చట్టవిరుద్ధమార్గముల నెగురగొట్టి నేడప్పు బిడ్డెట్టులగానున్నట్లులను సామ్రాజ్య ప్రభుత్వ పార్లమెంటువారు మార్చుకొనిరి. ఇంగ్లండు నిర్ణయించవలెను” అనిచెలిపిరి.

శాస్త్రగారి పర్యటనము

గాంధీ తత్వజ్ఞానియగు వరాజగురు

బట్టావా, నెప్టెంబరు ౨:—కెనడా ప్రభుత్వమువారిచే తనగౌరవార్థ మొనగొడిన విందుసంభాషణకు నుపన్యసించుచు, కెనడానూడె బిశిష్టము, ప్రస్తుతము భారతదేశము సేవయందే యున్నదిగాన కెనడా భారతదేశమువల్ల సామ్రాజ్యతో నుండవలెనని కాశ్త్రీ గారు గోరిరి. తన పాల్గొన్న మొదటి దినములందు చించినములతో రక్షణ భారతదేశము పోరాడుచున్నది. బ్రిటిషు సహకముక్రింద చుండు ముందు తాను కర్మలవలన నమ్ముచున్నది గాంధీగారు వాస్తవముగానకు ప్రభుత్వ పరిపాలనను గురించి అనుభవముల అభిప్రాయము నిడు చెబుచుండును అని కాశ్త్రీ గారు నడిపిరి.

ప్రధానమంత్రినగు, హెరెన్ కింగ్ గారు కన్యసించుచు, కెనడానునూడ కొంతమంది కన్యములు వచ్చిరి. తన యు, కాని అతిక్రమించు సమస్యలకును బ్రిటిషు సంస్థాపనలకును వివరముగ గావించిచెలిపెను. కాశ్త్రీ గారు తనవారి బట్టవా యందు కెనడియన్లమునకు నుపన్యసించిరి.

సామ్రాజ్య లక్ష్యబద్ధము

1౨౨ ప్రారంభమున దిల్లీలో జరుగును. కంచిపుష్కల అయిగుట్టుమును వెండివారికి రాజ్యపరిపిధి బిశి గానుగరి నొసగును.

మొదలుగానూడ వ్యాపకమునాడెట్లు చెబుచున్నాడు జరుపుటకు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించెను. దింబరులో ఒక పరిశీలన జరుగను.

తెనాలి

గుంటూరుకలెక్టరుగారు అసహాయవాదులగు పోదరులను పోషించుచున్నందున అన్నగారికి అపరాధపుణ్యము వేసెదనని తెలియించుట.

అగ్రస్తు 80:—గుంటూరు కలెక్టరుగారు గతనెల 29 తేది సాయంత్రము మా గ్రామములో గల చినరావుగారికి గుట్టుముక్కె పెట్టుమంటగా కొంతమంది బాలురు ఆటలాడుచు 'గాంధీమహాత్ముడు' అని కేకులు వేసిరి. ఆమాట వికగాన దొరగారు గుట్టుముక్కె గజువుక్కి త్రెప్పి వీరిని వెంటదించిరి. పిల్లలందరు కల్లా చెదరుకాగా అందులో నొకని వెంటడి గుట్టుముక్కు పగులెత్తించెను గాని పాపము దైవతీక్షణత మైతఃకాలు వల్ల యిటువంటిదేన గుట్టుముక్కె తీసికొనునదికి కొంచె మాటస్వమాయెను. ఇంతలో ఆపిల్లవాడు తప్పించుకొని పారి పోయెను. కలెక్టరుగారు త్రెప్పడి వెతకిరిగాని నిష్ఫలకనో యుత్తరైరి. పిమ్మట కలెక్టరుగారు పారిపోయిన గుట్టువాడెవరని అచ్చటను ప్రజల నడిగిరి. కాని యెవరను చెప్పరైరి. అంతట దొరగారు కల్ల తన యుద్ద్యోగులకు జరిగిన వృత్తాంత ముతయును స్థలమును వారికి తెప్పి ఈరోజు మధ్యాహ్నములోగా నేరస్థుని తెచ్చి వాయెదుట పెట్టుదని ఆజ్ఞాపించి యుండిరి. పాపము నభయస్పెక్తరుగాయను కొందరు పోలీసు భటులును రాత్రియంతయు ఆరోడ్డున నడచువారి నడిగియు, రైలు స్టేషనునద్ద కావలాయుండియు ఆ స్థలమున నిరుగు పొరుగు వారల నొక్కొక్కొక్క యడిగియు వేసారిగాని సరి యైన నేరస్థుని కనుగొనలేక తుట్టుతుడద వివోయొక్కపేరును తెలిసికొని వెలిపోయిరి.

ఈ రోజు ఉదయమున నేను గుంటూరునుండి వచ్చుచుండగా ప్రక్క నన్ను కొమటి కొట్టోనంది ఇద్దరు కానిస్టేబులును బేడెనులో వచ్చి మీ పేరేమని నన్నడిగిరి. నా పేరు వారణాశి సత్యనారాయణయని చెప్పితిని.

కన:—మొన్న గుంటూరు ఆరెస్టులలో రు 5 లు జరిమానా పడ్డవారు మీరేనా?

నేను:—కారు రు 10 లు జరిమానా పడ్డవాడను.

కన:—ఇక్కడ వారికాక నుబ్రహ్మణ్యం అను పిల్లవాడున్నాడు. మీ కెటుగుదురా?

నేను:—ఆ పేరుగల పిల్లవాడు నే నెఱిగినంతటిలో యొక్క డెవరునులేరు.

క:—వారణాశివా రెవరైనను ఇక్కడ నున్నారా? నేను:—మా అన్నదమ్ములు తప్ప యిచ్చ తెలియలేదు. క:—మితమ్ముడు పేరేమి? నేను:—ఎందుకు?

క:—కావలసి వచ్చినది. నేను:—అంజనేయులు.

అంతట కనిస్టేబులు సరియే యని వెలిపోయెను. తరువాత సంకీర్ణటుడు వచ్చి మా అన్నగారిగు వీరరాఘవస్వామిగారితో మీ రమ్ముడు అంజనేయు లెక్కడ నున్నాడని అడిగెను. వాడు యిప్పటికి నుమారు మాడెండను డి నామాట వివక దేశముమీద తిరుగుచున్నాడు. కావున వాడెక్కడుండేది నాకు తెలియదని స్వామిగారు చెప్పిరి. నుమారు 10 గంటలప్పుడు ఆటటుడే వచ్చి మిమ్ములను తనాస్సేలోదారు గానున, నవ్వు యిస్పెక్టరుగారును పిలుచుచున్నా నని చెప్పెను.

వీరుభిములు వెళ్లుచుండగా నవ్వు యిస్పెక్టరుగా చెరుగుగా వచ్చిరి. వీరు ముగ్గురు వెళ్లుచుండగా రహదారి బంగాళావద్ద తనాస్సేలోదారుగా రెవరువచ్చి తీసికొని వెళ్లిరి. తనాస్సేలోదారు గారును మా అన్నగారును కొంచునుసేపు మాటలాడుచుండగా జిల్లాకలెక్టరుగారు వచ్చిరి. దొరగారిని మా అన్నగారిని ఈ క్రింది సంభాషణ జరిగినది.

కలె:—మియింట యిద్దరుదర్బార్లు బున్నాను 1. సత్యనారాయణ. 2. అంజనేయులు. సత్యనారాయణ గుంటూరులో ఆరెస్టు చేయబడినవాడు అంజనేయులు నిన్ను తుమింపరావటువంటి తప్పనను చేసి నాడు. కావున ఏమి సమాధానము చెప్పెదవు?

స్వామి:—ఇప్పటికి నుమారు మాడు సంవత్సరముల నుండి నేను చెప్పినమాట వివక వాని యిప్తము వచ్చినట్లు తిరుగుచున్నాడు. ఎక్కడికై నను లేచిపోయినతరువాత చెందు మాడు నెలలవరకు ఉత్తరమైనను వ్రాయకుండా తిరిగి వచ్చుచుండును.

కలె:—ఇప్పుడు వాం డిద్దరిని యింటినుండి వెళ్లగొట్టువలసినది.

స్వామి:—అట్లు కల్లగాక. వారి కితరాధార మేమి యునులేదు. కావున వారిని నేను పోషించవలసినదే? కలె:—సాధారణముగా పల్లెటూర్లలో పిల్లలకుఁ గ్రులు యజమానులుగ నుండురు. తండ్రి లేనిసమయమున అన్నగారే యజమానిగ నుండును. కావున అంజనేయులను వాడకు తీసి

కొనివచ్చి వాయెదుట ఆపిల్లవాడు చెంపలు వాయించుకొనుకట్లాగాను నీవతనిని కొట్టుకట్లుగా చేయవలసినది.

స్వామి:—వాడిప్పు డెక్కడ నున్నది, నాకు తెలియదు.

కలె:—నాకు వారము రోజులలోగా తీసికొనివచ్చి వాయెదుట చోజరు పరుపకలసినది. అట్లు కానియెడల నీవు దుర్మార్గులని పోషించుచున్నావు; గావున నీకు అపరాధపు పన్నును విధించెనను. నీవు యిదివరకు సర్కారువారి దుర్మార్గుల లిస్టులో చేరలేదు కావున చేర్చుచుండువు

స్వామి:—నాకువారమురోజులు మైము చాలదు. వాడిప్పుడెక్కడనున్నది నాకు తెలియదు. కావున వానికొరకై ప్రత్యేకముగా వెతకవలె గావున కనీసము నెలరోజులైనను నాకు మైము ఇయ్యకలసినది. ఈలోగా వాడు నాకు దొరికియెడల ఈ యూరియందుగల మియగి కా రులయెదుట నట్లుచేయుటకు ప్రయత్నించును.

కలె:—అలాగు కల్లకాదు. వాయెదుటనే జరుపవలెను. తనా:—అసమయమున మిరెక్కడ నుండురో?

కలె:—నేను బహుశః నరసారావు పేట కాంపులో నుండును.

స్వామి:—నాకు నెలరోజులు మైముయియ్యవలసినది.

కలె:—నాయెదుట వారమురోజులలో చోజరు పరుపకలెను. నీవు పునఃటివు టాక్కులేదనుకొన్నా నేమో ఉన్నది. అని అన్నతరువాత ఇట్లు వాసికొని వెళ్లి పోయిరి.

(1) వారణాశి అంజనేయులు, (2) సత్యనారాయణ, (3) వీరరాఘవస్వామి, మే నేజక, ఇద్దరు మరైంటు.

మాతమ్ము డాంజనేయులు చేసిన తుమింపరావటువంటి తప్పేమియో శ్రీకలెక్టరుగారు వాడుచుకయే, దుర్మార్గులను పోషించుచున్నానని మా అన్నగారికి అపరాధపుణ్యము వేసెదనని తెలియించుట ఎంత సమంజసముగా నున్నదో దేశములే ఆలోచింతురుగాక.

వారణాశి సత్యనారాయణ, తెనాలి.

కొనాడ డి॥ మునసబు కోర్టులో

O. S. 18/21
వాది:—ముల్తా బాపన్న సా॥ కాకినాడ.

ప్రతివాదులు:—బొల్లారెడ్డి కామేశ్వరమ్మ వల్లెరాలు.
వాది తెచ్చిన యాదావా 11-9-22 తేదికి వాయిదా

తెచ్చబడినది. యీ క్రింది కిటికీలుగల ప్రతివాదులు వాయిదా రోజున X 11 లుకు పగలు కాకినాడ డి॥ మునసబుకోర్టువారి కద్ద హాజరు అయి ఆక్షేపణలు మ విచేసుకొనవలయును. లేని యెడల యికస్పార్టి చేయబడుదురు.

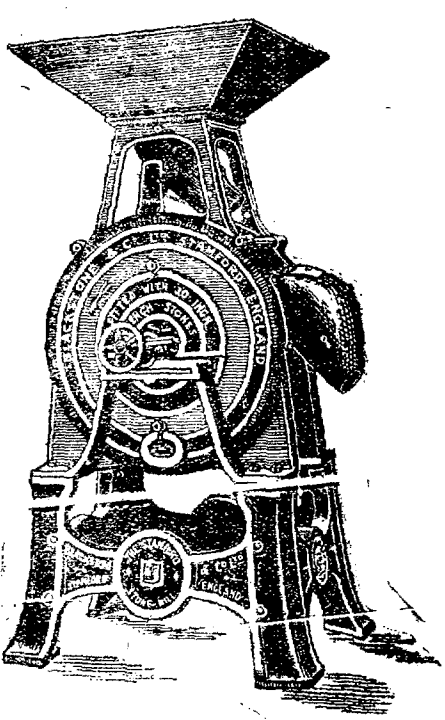
కాకి మొత్తము.	
4 గుండు వెంకటరెడ్డి కాకినాడ	రు 87- 9- 5
19 లేలు చిన్నప్పడు కాకినాడ జగన్నాధపురం	20- 6- 8
20 కారం లక్ష్మన్న కొడుకు అప్పలస్వామి డిటా	6- 2- 0
38 తావారపు చిన్నయ్య	డిటా 6- 2- 0
31 నెలంకూరి వెంకన్న	డిటా 8- 2- 0
50 చులకి అచ్చన్న	డిటా 3- 1- 0
52 యిమిడి యర్రయ్య	డిటా 3- 1- 0
55 తోలాడి ధనరాజుగార్డియనుతల్లిమామయ్యడిటా	2- 0- 8
56 దేపల్లి వెంకయ్య	డిటా 3- 1- 0
60 వానపల్లి రామస్వామి	డిటా 4- 8-10
61 కారపు అప్పన్న	డిటా 4- 8-10
76 పాలెపు నారాయణమూర్తి	డిటా 108-14- 0
83 మామిడికెట్టి వెంకటస్వామి	డిటా 6- 2- 0
84 అంబటి అప్పలస్వామి మైనరై నందున తల్లి గార్డియను బంగారమ్మ డిటా	10- 5- 6
85 కూగూడ రామస్వామి	డిటా 6- 2- 0
90 వానపల్లి రామస్వామి	డిటా 5- 1- 8
98 కొటికలపూడి వెంకన్న అయ్యారావు శ్రయం	20- 6- 8
99 పోలికెట్టి వెంకన్న	డిటా 61- 4- 0
104 కొటరెడ్డి వెంకటరెడ్డి	1- 8-10
118 నల్లమత్తు చురుగుడు మాధవరం	2- 8- 0
120 గొల్ల చెల్లడు	డిటా 6- 2- 0
121 యీ లక్ష్మన్న	డిటా 6- 2- 0
122 యీ చంద్రగారు	డిటా 6- 2- 0
128 E. M. J. Eames Esq.	6- 2- 0
125 గొల్ల వెరుమాళ్లు సంతుకురాలా కనకమ్మ	2- 0- 8
129 లోకా చంద్రయ్య	10- 3-4

జే. భాస్కర రామమూర్తి
కాకినాడ, 2-9-22. వాదితరపు వీడరు..

స్టామ్ ఫోర్టు విండిమరలు

సామాన్యమైనది, కొద్దివ్యయముతోనే పనిచేయును

కొద్దివ్యయము మాత్రమే చాలును, ఉపయోగించుట చాల సులభము.

వేడియుండదు లేక శబ్దము లేదు, తిరుగళ్లను సులభముగా బాగుచేయవచ్చును. ఉపయోగించవలసిన బాగా లన్నిటిలోను మంచి తృప్తిని కలుగ జేసినది.

ఆయిల్ ఎంజను, స్టీము ఎంజను, ఎసెక్ట్రీక్ మోటారు లేక లైను పాపు వీటిలో దేనితోనైనను నడుపవచ్చును.

క్రొత్త తిరుగళ్లు స్టాకులో నున్నవి. పొట్టును, లోనిభాగమును బాగుగా విసరి మెత్తని పిండిని విసరును.

హిందూదేశమందు అంతటను, ఇంగ్లాండు దేశములోను వేసకు వేలు ఉపయోగించబడుచున్నవి.

Marshall, Sons & Co., India, Ltd.

Engineers.

9, Second Line Beach, MADRAS.
and at
CALCUTTA, BOMBAY, LAHORE,
BEZWADA, & TANJORE.

A. A. A.

సమకాలికాభిప్రాయములు

భారతాంధ్రులదుస్థితి

సముద్రముదాటి చనిన జేశములం దవ్యభాతులవారిలో... మన యాచార్యవరములు సాగనేర నోయో మన మడ్డమైన...

కేసు సమాధానము చెప్పెదరు! ఏకగ్రీవముగా కాదనిచెప్పెదరు... కానిపో మీగృహములను ముందు పరిశీలముచేయుదును...

14 వేదీవి రంపిలో బీహారు బరిష్టాగవర్మయ దర్బారు... ను జరిగెదరు.

వలసభాయిసంఘమువారు సోమవారము నాడు... (శేతు) మలేదీవుల ప్రతినిధులను వివాదం చేశారు.

2-వ వేదీ ఉదయము 8-30 గంటలకు కాకినాడలో... జి.కా.భరం మహారాజాగారి కళ్యాణాలలో విద్యార్థులకు బహు...

మలబారులో మద్రాసుప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పినట్లు... తీగలేని దూర్భాగములకు మౌలాకు పరిశరములు బాంబ...

ప్రకటన

కొత్తక్యాంపు ఫర్నిచర్ కాల... సామానులు మేలైనవి. భరలు సరసము. నలయువారు...

తెనుగు కాలికొ బైండు... వివిధ ప్రాశీదరు కోడ్... క్రమియల్ ప్రాశీదరు కోడ్... ఇండియన్ పీనల్ కోడ్...

వనావధిసరస్వరిల్లా... ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని అన్ని ప్రాంతాలలో... విలాసము పి. డి. సావంత...

వెలసలభిము. ఏలూరులో గొప్ప పేడ లాటరీ... మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి కుమార్లు సర్వేశం తాలూకు మేడ.

రూ 16,500 లకు లాటరీ చీటి 1-కి రు 5 ల చొ॥ 3,300 చీట్లు ఆయ్యలారా!

బృహదల్లా, ఏలూరు పెద్దమహాలాని బుద్ధినివేసినా... నెం 148 రు కలిగియున్నట్లు చెప్పడము...

2. ప్రతిగామమునందును నుంచి యేదంట్లు కాని... యును. నుంచి కవియను ఇత్యదును.

ఏలూరు } బృహదల్లా. 1-7-1882. } మామూరి సర్వేశం, కుడే బామ్మయ్యలు.

కుమ్మరోగనివారిణి యోగ్యతావక్రమాలు (873) వస్తుశాస్త్రముల వివరణ కావన అనుమానముతో వ్యా...

అగతతలహము రు 116 లు బహుమానము తీసు, దగ్గు, బొమ్మ, పాత్రములు, మొదలగు వస్త్ర...

RHEUMATISM

సోకు వేలు వ్యయము.

అమ్మ తాంజనము డిపో నొంపాయి లేక, మదరాసు.

196 జనమూలము, బొంబాయి.

* * * * *
 * * * * *

అశ్వినీ, విశాఖపక్షం రుద్రా.

మేలయిన స్వభావము

మదనకామేశ్వర లేహ్నము

2. 3. 2. అంబాల్, బీరూర్, బెంగళూరు, కలకత్తా, కోల్కతా.

కృష్ణానది
 కృష్ణానది